

La Femosa

REVISTA D'OPINIÓ I INFORMACIÓ LOCAL ARTESA DE LLEIDA

Número 331

JULIOL - AGOST 2024

P.V.P. 3€

CERCAVILA I PROCESSÓ DE FANALETES DE SANT JAUME

FESTIVAL D'ENCESES

SUMARI

Pòrtic	3
Actualitat Artesenca <i>J. Ma Esteve / Fotografies: J. Ma Esteve, M. À. Florensa, J. Gallart</i>	4
Festa Major 2024 <i>J. Ma Esteve / Fotografies: J. Ma Esteve, M. À. Florensa, J. Gallart</i>	7
Crònica i imatges del 15è Festival d'Enceses <i>Eva Sánchez Pérez</i>	11
Participació de l'escola a la trobada del bestiar de foc <i>Escola Els Til·lers / Fotografies: Josep Ma Esteve</i>	14
Un raconet d'Artesa <i>Àngels Florensa</i>	14
Que puc fer, Senyor? <i>Parròquia d'Artesa de Lleida</i>	15
Poesia: La vella alzina <i>M. Assumpció Cornadó Lladó</i>	15
Domus Domini. Campanars (2) <i>Miquel Carrera Castellví</i>	16
Fauna del terme: Còlit ros <i>Isidre Drudis Bellmunt</i>	17
No tot s'hi val <i>Néstor Serra Domènech</i>	18
Plànol de la vall de la femosa de 1767 (2) <i>Josep Gallart Fernández</i>	19
Les víctimes de la guerra civil (1936-1939) a Artesa <i>Josefina París Mor</i>	24
Col·lapse a les protectores i CAAC's de Lleida i comarques <i>Eulàlia Solà Miró</i>	26
Petites joies del patrimoni etnològic d'Artesa	28
La ruta Yamanobe-No-Michi (2ra part) <i>Joan Ramon París Oró</i>	29
Novel·la per fascicles. Part 4 <i>Pels fondals del clot del dimoni</i> <i>Jordi Oró Puig</i>	32
Trobada de la Quinta del 1949	34
El futbol al nostre poble: el pas de C.F. Artesa a C.E. Artesa <i>Eudald Pijuan Mor</i>	35
Ho hem llegit a...	36
Entreteniments <i>Miquel A. Navarro, Albert Batiste i Lluís Gil</i>	36
Ho hem llegit a...	38
Telèfons i horaris d'interès/Solucions als entreteniments	39
Imatges d'actualitat	40

Edita

Agrupació Cultural La Femosa
Carrer dels Gallarts, 7
25150 Artesa de Lleida (Segrià)
lafemosa.artesalleida.cat
lafemosaartesadelleida@gmail.com

Direcció i coordinació

Josep Gallart Fernández
Lluís Gil Fontanet
Felip Gallart Fernández

Col·laboradors i col·laboradores

Albert Batiste Bonet
Miquel Carrera Castellví
Assumpció Cornadó Lladó
Isidre Drudis Bellmunt
Escola Els Til·lers
Josep Ma Esteve Muñoz
Ma Àngels Florensa Bertran
Felip Gallart Fernández
Josep Gallart Fernández
Miquel Àngel Navarro
Jordi Oró Puig
Josefina París Mor
Joan Ramon París Oró
Parròquia d'Artesa de Lleida
Eudald Pijuan Mor
Quinta del 1949
Eva Sánchez Pérez
Néstor Serra Domènech
Eulàlia Solà Miró
Xarxa Canal Viu

Fotografies

Josep Ma Esteve Muñoz
Ma Àngels Florensa Bertran
Felip Gallart Fernández
Josep Gallart Fernández

Correcció de textos

Eulàlia Solà Miró

Maquetació i impressió

Impremta Payà, Lleida

La Femosa, 2ª època
Número 331
Juliol - agost 2024
DLL 264-1981
ISSN 2938-9046
P.V.P. 3 euros

Els articles que apareixen a les pàgines de La Femosa reflecteixen únicament l'opinió de llurs signants.

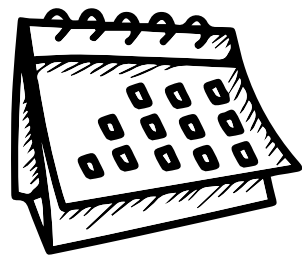
Què és la política? Quina mena de política volem i quina política tenim? Quins polítics volem i quins polítics tenim? On són els valors i la paraula donada? On és l'ètica política? Polítics que en un moment donat van expressar el seu rebuig total i absolut a qualsevol pacte amb el PSC, ara donen els seu vot per investir president de la Generalitat el senyor Salvador Illa, acèrrim defensor de l'aplicació del 155 contra Catalunya. I és clar, polítics que en un moment donat van expressar el seu acord total amb l'aplicació de l'article 155, avui són els que governen Catalunya.

Com hem arribat fins aquí? No, aquest escrit no és un pamflet independentista, ni tan sols nacionalista. No és un rebuig al pacte polític o la legítima evolució de les idees. Aquest pòrtic és només una reflexió sobre valors, sobre ètica i sobre veritat. Sobre aquests polítics que avui diuen una cosa, prometen una cosa, i demà en fan una altra, sense cap mena d'escrúpols. Una reflexió sobre uns polítics que s'omplen la boca de valors i de principis durant les campanyes electorals, quan han de demanar el vot a l'electorat, però que després, un cop assolit el poder, els desen a l'oficina dels objectes perduts.

Com refiar-se dels qui avui prometen una cosa i demà en fan una altra? Com refiar-se dels que no es responsabilitzen de les seves promeses? Com refiar-se d'algú que demà pot canviar de parer com qui canvia de mitjons? Una frase atribuïda a Groucho Marx, però que en realitat sembla que és anterior, diu "Aquests són els meus principis i si no t'agraden en tinc uns altres". Aquesta frase retrata perfectament la devaluació dels nostres representants, que han convertit la política en un joc publicitari ple d'eslògans buits i intercanviables. Per això no és gens estrany que l'abstenció vagi en augment i que el grau de desafecció sigui cada vegada més important. Som quelcom més que electorat a qui es crida a les urnes cada quatre anys per dipositar un vot.

ACTUALITAT ARTESENCA

— Josep Ma Esteve —

Fotos: J. Ma Esteve, J. Gallart, M. À. Florensa

EXPOSICIÓ DE RAMON FARRÉ

Durant el mes de juliol, un dels nostres veïns, en Ramon Farré, va exposar alguns dels seus quadres al restaurant Pati Blau de Puigverd de Lleida.

Des d'aquestes pàgines volem felicitar al Pati Blau per les exposicions que acull d'artistes de les Terres de Ponent.

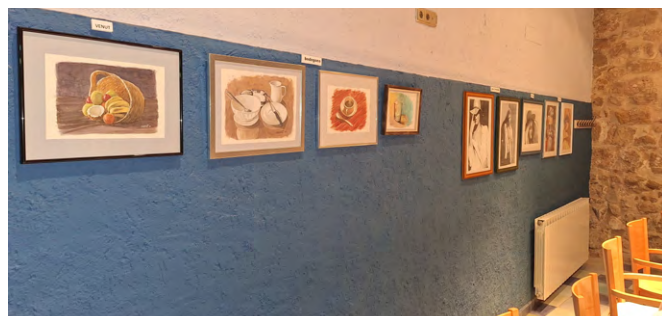

Foto: Ajuntament d'Artesa de Lleida

AQUAGYM A LES PISCINES

Durant el mes de juliol, es va realitzar l'activitat d'AQUAGYM a les piscines municipals, on totes les participants van gaudir de l'activitat dinamitzada per en Josep Rebull. També estava prevista la realització d'un curset de natació per adults, però finalment no es va dur a terme per falta de quòrum.

PISCINES CÍVIQUES

El dijous 11 de juliol, a partir de 2/4 de 5 de la tarda, es va dur a terme l'activitat *Piscines cíviques* a càrrec de Segrià Dinàmic. Es tracta d'una iniciativa del Consell Comarcal del Segrià que té com a objectiu promoure una bona convivència a les piscines municipals de la comarca del Segrià.

MULLA'T 2024

El diumenge 14 de juliol es va tornar a celebrar el salt per la campanya *Mulla't* per l'esclerosi múltiple que dona visibilitat a aquesta malaltia tot recollint fons per a la investigació per trobar-ne una cura.

Hi va haver una parada de marxandatge instal·lada al recinte de les piscines durant el matí. Durant el matí, amb la col·laboració de l'A. E. SUPERBÉ, 15 nadadores i nadadors van anar acumulant piscines nadades fins a un total de 408 piscines, que són una mica més de 10 km. Com es costum, a les 12 del migdia es va produir el tradicional salt conjunt per l'esclerosi.

REVETLLA DE SANT JAUME

El dissabte 27 de juliol, es va celebrar la revetlla de Sant Jaume. Com en els darrers anys, l'Ajuntament d'Artesa de Lleida va organitzar, al pavelló municipal, un sopar popular a la fresca on cadascun dels i les participants havien de portar-se el sopar. Hi va haver servei de barra per part de la Protectora d'animals d'Artesa de Lleida.

La festa va començar a les 9 del vespre amb la tradicional rua de fanalets, on totes les nenes i nens que havien fet un fanalet, acompanyats pels diablons del Griu l'Hydra, van anar de la plaça Major fins al pavelló en processó. Tots els i les participants van rebre una bossa obsequi.

El fi de festa fou amenitzat, pel grup *La Band Gogh*.

Foto: Maria Elena Olomí Batlle

SOPAR DE LES CASES NOVES

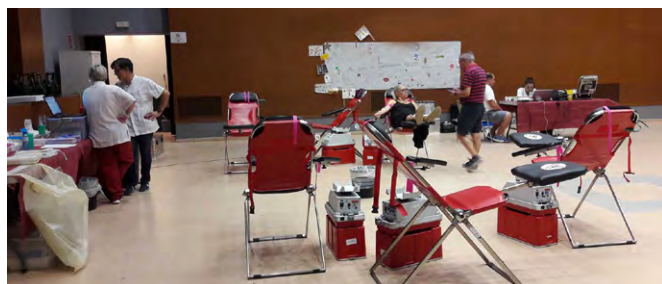
La tercera edició. El primer dissabte del mes d'agost es va celebrar un sopar de germanor amb la participació de molts veïns i veïnes del "barri" de les Cases Noves, que va reunir una mica menys d'un centenar de persones.

Aquest sopar sorgeix a partir del grup de *whatsapp* que es va crear durant el confinament al 2020 i que encara està actiu a l'actualitat.

INCLEMÈNCIES CLIMÀTIQUES

El que el canvi climàtic encara no ha canviat són les pedregades del mes d'agost.

El passat dimarts 14 d'agost hi va haver una pedregada que va afectar unes 750 hectàrees de cultius de fruita de les comarques del Segrià, Les Garrigues i El Pla d'Urgell. Les afectacions van ser molt disperses, fins i tot dins d'un mateix municipi.

DONACIÓ DE SANG

El dimecres 15 d'agost, tot i ser festiu, el Banc de Sang va organitzar una nova jornada solidària de donació de sang. Des de les 10 del matí fins a la una del migdia, totes les persones que van poder, i van ser prop d'una trentena, es van apropar a Cal Miró per fer un dels actes més solidaris que es pot fer, donar sang.

CINEMA JULIOL - AGOST

Dia	Pel·lícula
4 de juliol	Sin malos rollos
21 de juliol	¡Vaya vacaciones!
28 de juliol	Barbie
04 d'agost	Indiana Jones i el Dial del destí
11 d'agost	CampeoneX
18 d'agost	Oppenheimer
25 d'agost	Book Club. Ahora Italia

Per causa de les elevades temperatures, durant aquests darrers dos mesos, algunes de les sessions de cinema s'han projectat a la sala de plens de l'Ajuntament, ja que les instal·lacions de climatització de la sala de teatre no funcionen correctament i la sala de plens compta amb aire condicionat.

FESTA MAJOR 2024

— Josep Ma Esteve —

Fotos: J. Ma Esteve, J. Gallart, M. À. Florensa —

Del 4 al 7 de juliol va tenir lloc la Festa Major del nostre poble. Tot i la pluja, aquest any, les condicions meteorològiques ens han permès gaudir de gairebé tota la festa sense més condicionants que l'elevada calor que és normal en un mes de juliol. Únicament la tromba d'aigua va caure el divendres a la nit que va fer que les firetes deixessin de funcionar, però que va permetre gaudir dels concerts previstos igualment, i també la pluja del dissabte a la tarda provocà la suspensió d'una part dels actes previstos per la trobada del bestiar de foc.

Com a escalfament de la Festa Major de l'1 al 4 de juliol es van disputar les eliminatòries del torneig de pàdel i de futbol 7. També del 3 al 14 de juliol, prèvia cita, es podia visitar l'exposició fotogràfica del 4t premi d'il·lustració del Segrià que el Consell Comarcal porta a diferents pobles de forma itinerant. El mateix dia 3 de juliol, conjuntament amb l'obertura de l'exposició itinerant, es va fer la inauguració de l'espai de Cal Miró com a espai obert per realitzar-hi activitats diverses.

A diferència de l'any passat, aquest any hi ha hagut una gran quantitat de firetes que han fet gaudir els més joves del poble.

Com ja és habitual, l'Associació de Joves d'Artesa de Lleida, l'AJALL, va preparar una samarreta commemorativa de la Festa Major,

El programa d'actes de la Festa Major 2024 va ser:

DEL DILLUNS 1 AL DIJOUS 4 DE JULIOL

Durant les tardes.- Torneig de pàdel per a equips mixtes i masculins i torneig de futbol 7.

DEL DIMECRES 3 AL DIUMENGE 14 DE JULIOL

En horari de tarda.- Exposició impulsada per l'Àrea de cultural del Consell Comarcal del Segrià sobre el *Poema joc de daus* de Josep Vallverdú a l'espai de Cal

Miró. El dia 3, a 2/4 de 7 de la tarda hi va haver la reinauguració de l'espai, amb xocolatada solidària i botiga solidària de l'AFANOC.

DIJOUS 4 DE JULIOL

De 7 a 8 del vespre.- FIRETES sense soroll al davant del poliesportiu.

Apartir de les 7 de la tarda.- FINALS DELS TORNEIGS de pàdel i futbol 7 a la zona poliesportiva.

A les 10 de la nit.- SOPAR DE GERMANOR amb entrepans de llonganissa. Al pavelló.

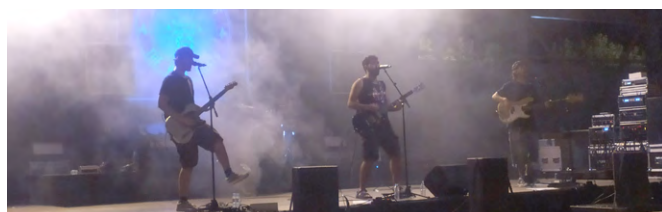
De 10 del matí a la 1 del migdia.- **SCAPE ROOM**
Escola de detectius a càrrec de Duck Out. Al teatre Municipal.

De 2/4 de 7 a 2/4 de 8 de la tarda.- Espectacle itinerant **RAG & BONE** a càrrec de la companyia Xip Xap. Pels carrers del poble amb sortida des de la Plaça Europa.

De les 11 a la 1 de la matinada.- Ball amb **THE PINK GOATS** i tot seguit, actuació de **DJ WERNER**. Al pavelló.

DIVENDRES 5 DE JULIOL

De 10 del matí a la 1 del migdia.- **FESTA I FUSTA** jocs de fusta familiars. Als carrers de la Vileta.

A les 9 de la nit.- **SOPAR DEL JOVENT**. A la plaça Les Albízies.

De 3/4 de 8 de la tarda a 2/4 de 10 del vespre.- Ball amb l'orquestra **SATURNO**. Al pavelló.

De les 11 a les 12 de la nit.- Concert amb l'orquestra **SATURNO**. Al pavelló.

D'1/4 d'1 a 2/4 de 2 de la matinada.- Versions a càrrec de l'orquestra **SATURNO**. Al pavelló.

De 2/4 de 2 a 2/4 de 4 de la matinada.- Actuació del grup **LES QUE FALTABAND**. Al pavelló.

A partir de 2/4 de 4 de la matinada fins a la sortida del sol.- Sessió amb **DJ SENDO** primer, i després amb **DJ ÈRIC MASS**. Al pavelló.

DISSABTE 6 DE JULIOL

De les 7 a les 2/4 de 9 del matí.- **TXARANGA FESTUCS BRASS BAND**. Pels carrers del poble, amb final a la plaça del Freginal.

A partir de les 9 del matí.- **PRIMERA ARTESA XAPO-RACE**. Cursa d'obstacles per a joves i petits. A la plaça del Freginal.

A partir de les 2/4 de 6 de la tarda.- **XVII TROBADA DE BESTIARI** de foc d'Artesa de Lleida. Benvinguda a totes les colles, plantada de les bèsties i ball de gegants amb l'acompanyament dels flabiolaires de l'Escola Els Til·lers. Esclat de balls amb la participació de les bèsties Bitxo del Torrent Mitger, Asterió d'Amposta, la bèstia de Parets del Vallès, El senglar de l'Espluga de Francolí i el Corb Borni de Llinars del Vallès. Correfoc infantil amb la participació dels Diables infantils de Junda, els petits Diables d'Igualada i els Diablons d'Artesa de Lleida. Bany d'escuma. Tots els actes van tenir lloc a la plaça Major excepte el bany d'escuma que va tenir lloc a la Plaça Vella.

Com ja hem comentat, alguns dels actes no es van dur a terme per qüestions meteorològiques.

A les 8 de la tarda.- Concert de TRIBUT A LLUIS LLACH. Al Teatre Municipal.

A 2/4 d'12 de la nit.- Inici del 15è FESTIVAL D'ENCESES d'Artesa de Lleida. En acabat, a les 2 de la matinada, actuació del grup musical TAPEO SOUND SYSTEM. A la Plaça Major.

A partir de 2/4 de 4 de la matinada.- Actuació de DJ MILES. Al pavelló.

DIUMENGE 7 DE JULIOL

De 10 del matí a l'1 del migdia.- II Concurs de pintura infantil i juvenil. Trobada davant de l'Ajuntament.

A les 12 del migdia.- Missa de Festa Major amb cantada de LACORALLA PRIMAVERA ARTESENCA. A l'església parroquial.

De 2/4 de 12 a 2/4 de 2 del migdia.- Visita al MUSEU ARQUEOLÒGIC. Carrer Castell, 3.

A les 12 del migdia.- VERMUT popular a càrrec de l'Associació de Dones d'Artesa de Lleida DALL. A la Vileta.

A les 7 de la tarda.- Espectacle familiar ROCK'N ROLL a de T. Artedecalle. Al passeig de Sant Ramon.

A les 9 del vespre.- Espectacle final de Festa Major FESTA GROSSA: 25 ANYS DE PENES I GLÒRIES dels populars actors còmics Fel Faixedes i Carles Xuriguera. Al pavelló.

Durant el cap de setmana, el Grup de Càritas Parroquial va muntar una tómbola a la casa parroquial.

CRÒNICA DEL 15È FESTIVAL D'ENCESES D'ARTESA DE LLEIDA 2024

Eva Sánchez Pérez

Secretària del Festival d'Enceses d'Artesa de Lleida (secretaria.festival.enceses@gmail.com)

El passat dissabte, dia 6 de juliol de 2024 es va celebrar la quinzena edició del Festival d'Enceses d'Artesa de Lleida. En aquesta edició van participar La Bèstia de Parets del Vallès; el Bitxo del Torrent Mitger de Terrassa; el Corb Borni de Llinars del Vallès; el Senglar de l'Espluga de Francolí; i l'Asteriò d'Amposta.

Un cop passada l'eufòria del Festival d'Enceses, ens queda el resultat d'una competició que vol incentivar les enceses d'alta qualitat en les figures de bestiar; que hi hagi la quantitat adequada de pirotècnia; amb creativitat; serietat respecte a la seguretat; seny; que es jugui amb els colors; diversitat de tipologia de pirotècnia i inventiva. El guanyador va ser el **Corb Borni de Llinars del Vallès**, amb 180,2 punts; en segon lloc, el **Senglar de l'Espluga de Francolí**, amb 171,2 punts; en tercera posició, la **Bèstia de Parets del Vallès**, amb 167,8 punts; en quart lloc, l'**Asteriò d'Amposta**, amb 142,2 punts i finalment, el **Bitxo del Torrent Mitger**, amb 92,5 punts.

El Premi popular, gentilesa de la Pirotècnia Estalella i la Pirotècnia Catalana, dut a terme amb una votació popular a través d'un codi QR que la mateixa colla del Griu facilita, va ser pel **Senglar de l'Espluga de Francolí**.

Tant la colla del Griu, com l'organització es mostren satisfets per l'alt nivell de les enceses, que ja des del primer moment va quedar palès; també destaquen la motivació i les ganes de participar de les colles; aquests dos components van generar una quinzena edició que quedarà en la memòria col·lectiva de tots els amants de la cultura del foc i del poble d'Artesa de Lleida.

Els membres del jurat han estat, en **Pol Rivas**, guanyador de l'Experiència Griu de l'edició 2023; **Jordi Mullor**, vicepresident de protocol de l'Agrupació de Bestiari Festiu i Popular de Catalunya; **Mercè Ayora**, vicepresidenta executiva de l'Agrupació de Bestiari Festiu i Popular de Catalunya; **Olivia Cros**, dissenyadora de vestuari de diables i portants de bestiari; i **Mariona Rebull**, alcaldessa d'Artesa i presidenta del jurat del Festival d'Enceses.

Encara s'està duent a terme el concurs fotogràfic a la xarxa social Instagram, obert fins al **dissabte**

13 de juliol de 2024, en el que el premi serà una **Experiència Griu** en l'edició del Festival d'Enceses 2025. Per participar, els concursants han d'etiquetar les seves fotografies amb [@griuartesadelleida](https://www.instagram.com/griuartesadelleida) i [@festival_enceses_catalunya](https://www.instagram.com/festival_enceses_catalunya) i posar el hastag **#festivalenceses24**. El guanyador o guanyadora es farà públic a través de les xarxes socials del Griu i del Festival d'Enceses, el pròxim **25 de juliol del 2024**.

Aquesta 15a edició ha compartit protagonisme amb el 15è aniversari dels petits de la colla, els **Diablons d'Artesa de Lleida**. Aniversari que es va dur a terme dintre del marc de la **17a Trobada de Bestiari de Foc d'Artesa de Lleida**. Els actes de la tarda, tal com marca la tradició, van girar entorn dels més menuts. Començant amb el Bateig de Foc dels nous Diablons de la colla; seguint amb l'homenatge a tots els infants i joves que han passat per la colla al llarg d'aquests 15 anys, que han assegurat la continuïtat la colla i la transmissió del patrimoni festiu del poble. Tot seguit el correfoc infantil en el qual van participar els Diables infantils de Junda; els Petits Diables i Pixapolvores d'Igualada amb el Xerric i el Bufarot; i per finalitzar, els Diablons d'Artesa de Lleida.

De fet, la tarda es va iniciar un cop ho va permetre la pluja, amb la benvinguda a les colles per part de **Mariona Rebull**, alcaldessa d'Artesa de Lleida i presidenta del jurat; i el **Pol Rivas**, experiència Griu 2023. Tot seguit hi va haver l'acompanyament d'Els Til·lers, els flabiolaires de l'escola i, la ballada de l'Asetra i l'Adiell, els gegants d'Artesa de Lleida.

Tant la colla del Griu d'Artesa de Lleida, com l'organització, ja estan treballant en l'edició del 2026 per poder fer gaudir a grans i petits del món de la Cultura Popular.

IMATGES DEL FESTIVAL D'ENCESES 2024

Fotos: J. Ma Esteve, J. Gallart

Flaviolaires de l'Escola Els Til·lers

Grup de percussió Kumbeva

L'Hidra d'Artesa

Bateig dels Diablons

Correfoc infantil

L'Hidra d'Artesa

Grup musical Tradifarra

Sopar dels participants

Correfoc

El Corb Borni de Llinars del Vallès

El Senglar de l'Espluga de Francolí

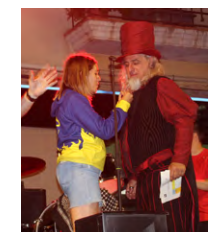
La Bèstia de Parets del Vallès

L'Asteriò d'Amposta

El Bitxo de Torrent Mitger de Terrassa

Imposició de la insígnia de l'ajuntament d'Artesa a Eva Sánchez, Jordi Granell i Jordi Bertran (Beltri) per la seva inestimable col·laboració a les diferents edicions del Festival d'Enceses

Premi Popular de la Pirotecnia Estalella i Pirotecnia Catalana

Primer classificat: Corb Borni

Segon classificat: El Senglar

Tercer classificat: La Bèstia

Quart classificat: L'Asteriò

Cinquè classificat: El Bitxo del Torrent Mitger

PARTICIPACIÓ DE L'ESCOLA A LA TROBADA DEL BESTIARI DE FOC

Escola Els Til·lers

Fotos: Josep Ma Esteve

El passat dissabte dia 6 de juliol, Artesa es va aixecar de Festa Major amb la XVII Trobada de Bestiari de Foc. Els Flabiolaires d'Artesa també hi estàvem convidats. Així que, tots els nens i nenes de l'escola, alumnes actuals i exalumnes, i els seus familiars els vam convocar a tres assajos a l'Escola Municipal de Música per preparar el repertori a tocar.

Aquest any els caps grossos de l'escola, la Tidra i l'Srèlit s'estrenaven amb la seva participació al ball dels gegants i caps grossos d'Artesa en l'acte d'inauguració de la trobada. Estàvem molt contents per aquesta participació i ens vam preparar de debò.

El Jordi Cebolla va escriure un tema nou per fer ballar els caps grossos i els gegants. Aquest tema, juntament amb les cançons per fer el recorregut del correfoc infantil, els vam estar assajant les tardes de la setmana de festa major.

Va arribar el dissabte i uns núvols negres, un vent terrible i després la pluja que va caure just a l'hora de començar l'acte del convit de l'Hydra van fer que tot el que estava organitzat canviés. Finalment no es va fer l'acte amb l'alcaldeessa i es va passar a fer directament el bateig dels nous diablons. Vam aprofitar els flabiolaires per estrenar la peça que havíem preparat amb moltes ganes: «Ball de gegants i caps grossos d'Artesa», una peça amb dues parts diferenciades, un ternari per fer ballar a pas de vals i un binari per fer ballar a pas de marxa. Aquí va quedar la nostra participació a l'acte.

Esperem que a la propera trobada el temps acompanyi i ens deixi fer el correfoc infantil fins a la plaça Vella.

Llarga vida a les Trobades de Bestiari de Foc!

UN RACONET D'ARTESA

Àngels Florensa

QUÈ PUC FER, SENYOR?

Parròquia d'Artesa de Lleida

Sovint veiem a la televisió imatges esfereïdores que ens mostren el sofriment brutal, inhumà, anihilador, de molts germans nostres, especialment infants, dones i vells. És quelcom que ens sobrepassa i no sabem què dir, ni què fer. Què puc fer, Senyor? —preguntem angoixats. Realment hi ha alguna resposta?

Albert Schweitzer deia, parlant dels problemes dels països del Tercer Món, que la diferència que hi ha entre el que podem fer i el que caldria fer és la mateixa que hi ha entre una gota d'aigua i l'oceà; però que d'aquesta gota, depèn que nosaltres visquem o no, a l'alçada de persones humanes.

Té raó. Jo no ho puc fer tot, però sí que puc aportar la gota d'aigua que Déu em demana. Així ho va entendre Pedro Arrupe, quan era mestre de novicis a Hiroshima, en el moment de l'explosió de la bomba atòmica. En un instant, la ciutat es va convertir en una bola de foc. Ell i els seus companys es van salvar perquè el Noviciat era als afores de la població. Però, que podien fer, si les víctimes eren a milers?

Van aixecar el cor al Senyor i es van posar a la feina: van convertir el Noviciat en una improvisada infermeria. En van salvar uns pocs, van alleujar el dolor

Pedro Arrupe al Japó

d'uns altres pocs i van ajudar a morir uns quants més. Era una cosa insignificant si pensem en la magnitud de la tragèdia. Però va valer la pena. I els que es van salvar, els van restar agraïts per sempre.

A la vida, el criteri del «tot o res» és una temptació perillosa, perquè generalment acaba en el «res». Com que no ho puc fer tot, no faig res i, a més, em quedo amb la consciència tranquil·la.

Per això, l'actitud cristiana ha de ser la «possibilitat». Si no puc fer cent, faig deu, o un, o mig. Però ho faig. És la goteta que ens demana el Senyor. La resta ja la farà Ell. I no oblidem, que moltes gotetes fan un riu. I que els rius omplen l'oceà.

LA VELLA ALZINA

Assumpció Cornadó

*A tocar de la muntanya
i asseguda sota l'ombra
de la vella alzina,
intento allunyar-me
ni que sigui per uns instants,
de les coses d'aquest món.
Aquest món que de vegades,
tant em costa de reconèixer
i d'aquest incert i sorollós caminar
del nostre temps.*

*Sota l'ombra de la vella alzina,
filtro la llum clara i quieta
de totes aquelles mirades
que encara avui,
viuen en el meu record.
Vella alzina,
com t'estimo, respecto
i sobretot admiro,
per la teva serenor
i el teu viure diari d'esperança.*

DOMUS DOMINI

Campanars (2)

Miquel Carrera Castellví

Parlava a l'anterior escrit de campanars, fixat com estava en els quatre campanars del Pilar, a Saragossa. Recordo també d'aquell dia la impressió que em va fer visitar el palau de l'Aljaferia, i en general el petit plaer de rodar a peu per una ciutat. En aquesta passejada aragonesa, i a la punta de l'esplanada aquella del Pilar i vora una estàtua de l'emperador August em vaig fixar en un altre campanar, el de San Juan de los Panetes. Ais, que caurà!!!! Té l'església el campanar inclinat, degut, sembla, a problemes en la fonamentació ja des de la seva construcció fa 500 anys.

I clar, un campanar inclinat a banda de l'esglai que provoca, et duu a pensar en aquell campanar de Pisa, a la Itàlia turística. Si heu visitat Itàlia potser no hauréu pogut escapar a la visita del campanile inclinat. He estat fent el turista a Itàlia, i no, tampoc me n'he salvat. Recordo molt bé el dia, dins una onada de calor, amb gent, nervis i molta foto tonta, ja m'ho perdona-

reu; amb les fotos soc una mica seriós, i en general no m'agraden ni els *selfies* ni els posats, i amb la torre aquella tot és un posat ... Bé, passada la primera impressió de veure la torre campanar, aïllada i dins un espai obert i cuidat, superades les temptacions de les fotos gracioses, queda el moment de gaudir del monument, d'entendre una mica el conjunt, de llegir les explicacions dels plafons, i sobretot, de buscar un racó a l'ombra. Del dia aquell recordo també el petit plaer d'un dinar amb dos companys d'aquell viatge, les rialles que ens férem, i a la fi un gelat multitudinari amb els quasi 100 turistes que formàvem el grup. Quin estrès de dia!!!!

Ja ho sabreu que tenim nosaltres també un campanar inclinat, a Vilagrassa, a tocar de Tàrraga. En passar per l'autovia és clarament perceptible la seva inclinació, i diuen que paga la pena entrar al poble.

Campanar de Vilagrassa

Jo, que molts cops em quedo amb la teoria, no hi he entrat mai, però he llegit que es tracta d'una torre quasi gòtica, i que amb la portada de l'església fan un conjunt que bé mereix la parada. He recordat que en les meves rareses, guardo retalls de sortides que apareixen en diaris i revistes, i havia guardat una ressenya d'aquest campanar apareguda a la revista del Segre escrita per Vidal Vidal, on hi ressenyava també el restaurant de davant de l'església. Així que ja ho teniu ... sortida cultural i bona teca.

Encuriós pel tema dels campanars inclinats, he llegit un escrit tècnic que intenta explicar aquesta pèrdua dramàtica de verticalitat a Vilagrassa, i constata que la diferència entre gruixos de graves a sota i també la diferència en els gruixos del mateix campanar podrien explicar aquesta inclinació. Podria ser que amb la visita, amb el tombar per allí, trobéssiu gent del poble que us fessin més explicacions, i que la sortida sortís més rodona.

Ara bé, a banda del nostre campanar, el campanar per excel·lència nostre és el campanar del castell, el Campanar de la Seu. Quan m'atanso en cotxe cap a Ponent, sempre busco la seva silueta, per saber o imaginar ja com de prop estic de casa; trobar-lo destacat en aquell conjunt de colors verd i terra és per mi com el petit premi d'una cerca secreta i penso que encara és aquell far imaginari que em senyala el camí. D'aquest campanar no diré cap dada tècnica, i només em referiré al poema que millor el defineix:

*A dalt de la muntanya que domina
com miranda els bells termes lleidatans,
s'enlaira un campanar fet per titans
o per homes de raça gegantina.*

M'emocionen els dos darrers versos, aquest dubte de l'autoria de la gesta aquesta de construir amunt, i amb només la possibilitat de personatges de llegenda. Hauria d'estar el poema gravat en una placa dalt de tot, perquè convidi tot viatger que s'hi atreueixi a pujar, a recitar-lo amb veu greu, amb entonació severa de rapsoda ... fet per titans o per homes de raça gegantina.

Diré també que llegit amb atenció tot el poema, no hauríem amb això del recitat seriós, de prendre'ns-ho tot al peu de la lletra, eh! perquè al final diu:

*I amunt, amunt, Ja ets dalt? Ara, esperit,
si et sents d'àliga el cor, pren revolada,
que ja ets a mig camí de l'infinit!*

No, no cal prendre revolada ni provar això de volar ni anar a buscar infinits, eh. Quedem-nos amb el plaer de la contemplació i d'entomar aquella brisa que per allí sempre bufa. Tanqueu els ulls si voleu, sentiu el vent, i sentiu-vos també homes i dones de raça gegantina.

FAUNA DEL TERME

Isidre Drudis Bellmunt

GANGA (PTEROCLES ALCHATA)

Viu a les planes seques o pedregoses, grans rostolls, erms i llocs àrids. Quan volen emeten un sonor "gaag-gaag". Te un vol molt ràpid. S'apleguen en estols, però també es poden veure per parella. En vol es distingeixen les ales llargues i molt punxegudes, les llargues plomes centrals de la cua, el ventre blanc, les ales blanques amb la punta negra i les potes curtes. Les plomes del ventre estan adaptades per poder amagar-se d'aigua i portar-la als pollets que són al niu. Amiden entre 24 i 40 cm de llargada total. Mengen llavors.

Són monògams i acostumen a fer el niu en una petita depressió del sòl. Hi ponen 3 ous i els progenitors es reparteixen les tasques d'incubació: els mascles a la nit i matinada i les femelles durant el dia.

És un ocell sedentari a Catalunya que pot realitzar moviments dins la seva zona de distribució, que ocupa part de la Plana de Lleida però que arriba cap a l'Aragó.

És una espècie en declivi degut a la seva vinculació amb un dels hàbitats en major regressió a Catalunya: els secans estèpics.

Aquest ocell és una de les joies que tenim al terme, es calcula que només hi han unes 70 parelles a Catalunya, la majoria de les quals nidifiquen al nostre secà.

Xavier AIXALÀ MARTÍ. Artesa de Lleida. Fauna. Peixos, amfibis, rèptils, ocells i mamífers; Col·lecció la Femosa, 1995, pàg. 70.

NO TOT S'HI VAL

Néstor Serra Domenech

Coordinador comarcal d'Unió de Pagesos al Segrià

Ara fa tres anys vaig començar a col·laborar amb el diari Segre, ja que és una bona finestra per explicar a la gent de les comarques de Lleida tot allò que ens preocupa i ens passa a pagesos i pageses i gent de la ramaderia. Amb l'objectiu de defensar la pagesia de Ponent, he explicat i denunciat diferents problemes. El meu modest anhel és contribuir que la pagesia pugui viure del seu ofici, tot deixant molt clar que és l'encarregada de produir aliments i de cuidar les terres que, a la vegada, configuren el paisatge de què gaudeix el conjunt de la ciutadania.

I aquí em vull deturar, i és que no tot s'hi val en la manera de produir els aliments. Nosaltres, la gent pagesa, ho tenim molt clar, però no és el cas d'alguns nouvinguts al sector, que no respecten la terra que dona aquests aliments. Us posaré l'exemple del que passa a les Garrigues i al Segrià, és a dir, a les Garrigues històriques. Des de Castellldans cap a Albagés per la carretera C-233, són terres de secà que des de fa uns anys rega el canal Segarra-Garrigues; un canal els promotors del qual van prometre que donaria "vida" a la comarca i relleu generacional al camp (com si no n'hi hagués, de vida, abans del canal).

Doncs, agafem el cotxe i passem per aquest tram de la C-233. Mireu quines finques més verdes i quin paisatge més homogeni que està quedant! Això, gràcies a l'aigua promesa, sí, però, els qui coneixem la zona ens preguntem: qui hi ha darrere aquestes finques? Algun pagès segur que sí, però la majoria són de fons d'inversió, aquells que paguen la terra per damunt del cost, els que especulen i fan impossible que un jove pagès (o no tan jove) pugui competir per comprar terres. Aquestes empreses, que no tenen cap sentiment ni vincle amb la terra, estan destruint els marges de pedra seca, un paisatge històric de la comarca que els nostres padrins van pujar pedra a pedra, deixant-s'hi la pell, per aprofitar l'aigua, abans que hi passés el canal.

I per què l'administració no diu res davant la destrucció d'aquest patrimoni? Aquestes empreses tenen via lliure per esplanar els terrenys per disposar de plantacions més grans i productives; amb aquestes facilitats, el canal acabarà donant la vida promesa només a aquells que es puguin pagar la terra o puguin mantenir-la i als qui puguin pagar l'aigua per regar-la, una aigua que, vull recordar, estava pensada per ser utilitzada com a reg de suport per assegurar les collites sense dependre del cel.

Dirigents polítics, un missatge final: no tot depèn de l'aigua, perquè la pagesia (la de cor) pugui continuar vivint de la feina necessita preus justos dels seus productes per poder competir amb aquestes empreses que estan espoliant i destruint les nostres contrades. En cas contrari, ens quedarà una comarca molt verda, però buida de gent i d'història.

Fotografia aèria de l'Institut Cartogràfic de Catalunya

PLÀNOL DE LA VALL DE LA FEMOSA DE 1767 (2)

Josep Gallart Fernàndez

Presentem en aquesta ocasió un altre dels plànols més antics de la vall de la Femosa que data, també com el de la revista anterior, del 28 de novembre de 1767. Aquest, com l'anterior, es conserven a l'Arxiu de la Corona d'Aragó (Reial Patrimoni, BGRP, plànols, 16) i és obra d'Andreu Bosch Riba, mestre de cases i arquitecte de Barcelona, el qual el va confeccionar per encàrrec dels ajuntaments i particulars de Juneda, Puigverd de Lleida i Artesa de Lleida, també, com aquell que fou confeccionat per l'arquitecte barceloní, Joan Soler Faneca, tal com diu el seu títol (part superior) pel plet que entre 1759 i 1767 van mantenir, els esmentats ajuntaments, contra el prior i frares de la Cartoixa d'Escaladei per la concessió en règim d'emfiteusi que havia autoritzat l'intendent General de Catalunya d'agafar aigua de la Femosa per regar terres d'Escaladei a la partida del Mas Roig al terme de Castellldans.

Cada part va aportar a la causa que dirimien davant del tribunal de la Reial Audiència de Catalunya, un plànol amb les captacions de séquies de reg i séquies de molins fariners i els altres aprofitaments que es feien de les aigües de la Femosa als termes municipals de Juneda, Puigverd i Artesa. Encara que el que va presentar la Cartoixa d'Escaladei era més complet, ja que hi havia indicades les zones de captació de l'aigua i definit el desenvolupament de séquies que tenien previst construir per regar terres de la partida del Mas Roig. Possiblement era el plànol de la de regadiu que havia presentat la Cartoixa a la Intendència General de Catalunya amb la sol·licitud d'autorització per regar les terres esmentades.

El plànol abasta des de les cases de la Floresta i l'antic terme del despoblat dels Castellots (costat esquerre), actualment terme municipal de La Floresta, que era el lloc on la proposta d'Escaladei preveia agafar l'aigua, fins al poble d'Artesa (costat dret) que era el darrer indret que aprofitava les aigües de la Femosa, ja que en aquella època la sèquia Nova de la partida de les Fonts encara no s'havia construït. Al centre del plànol hi ha la representació gràfica, en color verd, del curs de la Femosa des de les cases de la Floresta fins a Artesa. Així mateix, també en color verd, hi ha indicats els cursos de les diferents séquies que regaven les terres o omplien les basses dels molins fariners dels termes dels pobles de Juneda, Puigverd i Artesa, a ambdues bandes del riu, cada una d'elles indicada amb un número. Com també estan indicades amb números cada una de les preses, partidors, els pous, basses i molins fariners, etc. A sota del dibuix hi ha un llistat a cada

banda amb els números de cada un dels elements del plànol amb la seva explicació i la referència a les preguntes que es van fer als testimonis experts sobre cada un dels elements, la seva utilitat i la seva antiguitat. En la majoria de respostes s'especifica que el seu ús és immemorial.

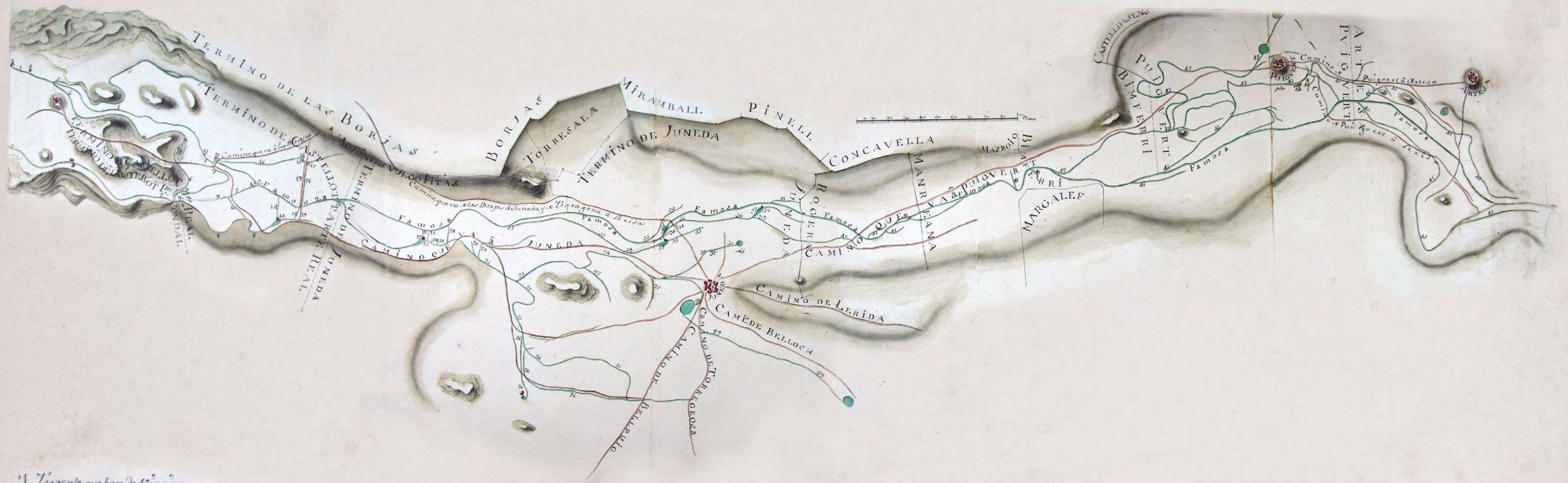
Curs de la Femosa a la partida del Pouet d'Artesa

Una valuosíssima xarxa d'infraestructures hidràuliques que, majoritàriament, té el seu origen en època musulmana i medieval cristiana, o en època moderna i, fins i tot, la construcció d'algunes séquies de la Femosa es pot remuntar a l'època romana, ja que no podem perdre de vista que a la vall de la Femosa hi va haver un important poblament en aquesta època, les quals s'haurien perfeccionat sota la dominació musulmana i medieval cristiana. Actualment, però és difícil situar l'origen de les diferents séquies que s'abasteixen de la Femosa, perquè o estan entubades o, les que no ho estan han sofert moltes transformacions al llarg del temps, com també han sofert molts canvis i alteracions les preses o peixeres on s'originen les séquies a causa de riades, de reparacions i reformes al llarg dels anys i condicionaments més eficients que s'hi han realitzat en època contemporània, activitats que han fet desaparèixer qualsevol traça de l'obra antiga.

És de destacar que al llarg del plànol, en cada terme municipal hi ha indicat el nom de les partides que estan dins la vall de la Femosa o limiten amb ella, com Torre Sala, Miravall, Pinell, Concavella, Mas Roig, Binferri, Margalef, la Manreana i la Rogera. Es tracta de llocs en els quals en època medieval hi havia hagut un petit nucli de població amb unes poques cases, tal com es pot comprovar als fogatges del segle XIV. fins i tot en alguns d'ells hi havia hagut

Continua a la pàgina 22

MAPPA DEL LUGAR DE LA QUESTION, Y PLEYTO INTRODUCIDO ENTRE LOS REG.^{os} Y PART.^{os} DE LAS VILLAS DE JUNEDA, PUIGVERT, Y ARTESA CONTRA EL PRIOR, Y REAL MONASTERIO DE ESCALA DEI, QUE COMPREHENDE TODOS LOS CONDUCTOS, Y ASEQUIAS DE LAS AGUAS QUE PASAN POR LA COMARZA, Y BAXAN EN LOS BARR.^{os} DE VINAIXA, OMELL, S. NAGAYA, & DENDE EL TERMINO DE CASTELLÓ Y FLORESTA HASTA MAS ABAXO DE ARTESA.

1. Torrente, que baja de Vinaixa.
2. Torrente, que baja de Omell & Nagaya, &c.
3. Iglesia de Castelló.
4. Cava el Lugar de la Moneda.
5. Asequia, que discurre en porción de terreno al termino de Castelló.
6. Asequia, que discurre al Molino de las Borjas termino de Castelló.
7. Asequia, que sale del Bazzanco, que baja de Omell y discurre hasta muy cerca de la fuente vieja de las Borjas cita en la pregunta 33.
8. Conducto para llenar la Balva del Molino de las Borjas.
9. Conducto subterráneo, por donde pasan las aguas, que bajan del torrente, ó Bazzanco, que baja de Omell, y discurre a la famosa.
10. Asequia, que sale del Conducto, que llena la balva del Molino de las Borjas q^{ta} está num.^o de n.º 1, y se une con el Conducto de n.º 2, q^{ta} discurre a la famosa.
11. Fuente vieja de las Borjas en el termino de Castelló parte Real.
12. Camilla subterránea de cal y canto donde nace el agua, que discurre a la fuente vieja de las Borjas.
13. Paraje donde se unen los dos torrentes expresados.
14. Molino de las Borjas, y Asequia, que buelven el agua al torrente de la famosa.
15. Fuente nueva de las Borjas, y el que buelge vulgar sapieç.
16. Asequia, que discurre de la fuente vieja a la fuente nueva.
17. Torre ó Cava el Huesto de Voles.
18. Asequia, que discurre desde dha fuente nueva hasta el torrente de la famosa.
19. Camino que va de Rebeca a la Villa de las Borjas.
20. Aseg.^o de torrente, que se nombra la famosa cita en la preg.^{ta} 1.ª de las pñtadas por parte de Juneda.
21. Pasada, y aseg.^o que vale del torrente de la famosa, y discurre al Molino de la Bardisa cita en la preg.^{ta} 8.^a
22. Molino de la Bardisa.
23. Asequia, que buelge el agua a la famosa, quando el Molino muelle.
24. Asequia, p.^{ra} regar las tierras del Molino de la Bardisa, y Font de la Cova cita en la preg.^{ta} 9.^a

25. Asequia, que vale del Conducto, y Balva del Molino de la Bardisa, y sirve para regar las tierras el Cabrai, y la Coma cita en la preg.^{ta} 10.^a
26. Asequia, que vale de la misma Balva, y Conducto del Molino de la Bardisa, y sirve p.^{ra} regar las tierras el Ceca, y Vidale cita en la preg.^{ta} 11.^a
27. Asequia, que vale de la misma Balva, y Conducto del Molino de la Bardisa, y sirve p.^{ra} regar las tierras de la Tranquesa, y lo Clot cita en la preg.^{ta} 12.^a
28. Asequia, que vale de la misma Balva, y Conducto del Molino de la Bardisa, y sirve p.^{ra} llenar la Balva llamada Bovera, y de la Villa cita en la preg.^{ta} 13.^a
29. Aseg.^o que vale de dha Balva Bovera, y de la Villa, y sirve para regar la partida de tierras de Bellouig, Torreguera, y lo Bas cita en la preg.^{ta} 14.^a
30. Asequia, que vale de la misma Balva, y Conducto del Molino de la Bardisa, y sirve p.^{ra} llenar la Balva del Or, y otros vñs cita en la preg.^{ta} 15.^a
31. Asequia, que vale de la misma Balva, y Conducto del Molino de la Bardisa, y sirve p.^{ra} regar las tierras llamadas den safra, y Cami de Puigvert cita en la preg.^{ta} 16.^a
32. Represa, ó Bovera, y Asequia para introducir el agua a otro brazo, ó Conducto p.^{ra} regar las tierras al termino de Juneda, que son vñs en el intermedio de la Asequia de la famosa, y el Molino de la Villa, y llenar la balva de dho Molino cita en la preg.^{ta} 17.^a
33. Asequia, que vale de la Balva del Molino de la Villa, y sirve p.^{ra} regar las tierras del Cami de la font, y Bujmenge cita en la preg.^{ta} 18.^a
34. Fuente subterránea fabricada de Cal y Canto donde nace el agua, que subterráneamente discurre a la fuente de la Villa, que se halla al camino que va a Torreguera a la villa cita en la preg.^{ta} 19.^a
35. Asequia, que vale de la misma Aseg.^o de la famosa, y sirve para regar las tierras del Rech nou cita en la preg.^{ta} 20.^a
36. Bovera, ó Rescova, y Asequia para llenar la Balva del Molino, el Cami de Castelló, y vñs cita en la pregunta 21.^a
37. Balva, y Castiçer, el Molino llamado el Cami de Castelló cita en la preg.^{ta} 22.^a
38. Asequia del desaguadero, que vale el agua del Molino de la Bardisa, y sirve para regar las tierras inmediatas a la Balva cita en la preg.^{ta} 23.^a
39. Asequia, que vale de la misma Balva, y Conducto del Molino de la Bardisa, y sirve para regar las tierras q^{ta} poseen al mismo termino de Juneda, y Bovera cita en la preg.^{ta} 24.^a
40. Asequia, que vale de la misma Balva del Molino de la Bardisa, y sirve para regar las tierras el mismo termino de Juneda, y Bovera cita en la preg.^{ta} 25.^a
41. Aseg.^o que toma el agua del mismo aseg.^o de la famosa, y sirve p.^{ra} regar las tierras el termino de Juneda, Bovera, Manxana, y Bujmenge.
42. Aseg.^o que vale de la misma Aseg.^o de la famosa, y sirve p.^{ra} regar las tierras del termino de Puigvert, y Bujmenge cita en la preg.^{ta} 26.^a
43. Asequia, que vale de la misma Aseg.^o de la famosa, y sirve para regar las tierras y huertos al termino de Puigvert cita en las preg.^{tas} 27.^a 28.^a
44. Huerto donde se hallan Boveras, que cita la preg.^{ta} 29.^a
45. Asequia, que sirve para regar las tierras al termino de Puigvert, y toma el agua de la misma Aseg.^o de la famosa al principio de dho termino, y para que cite en la preg.^{ta} 30.^a
46. Asequia, que sirve para regar las tierras al termino de Artesa, y vale de la misma Aseg.^o de la famosa en el mismo modo, y para que cite en la preg.^{ta} 31.^a

Bar.^{na} y 9 de 228 de 1767 Andreu Bosch, esposito

Presa de la Cadireta i al fons Puigverd de Lleida

Pales de la presa de la Cadireta

tància cabdal per la colonització del territori després de la conquesta cristiana de les Terres de Ponent, la majoria dels quals queden deshabitats en època moderna. Així mateix, hi ha indicats els camins (en color marró), que recorrien per la zona baixa de la vall de la Femosa i comunicaven els pobles de Juneda, Puigverd i Artesa entre si i amb els pobles veïns i Lleida; unes vies de comunicació que encara estan en funcionament avui dia i que, en algun cas, com també algunes séquies, tenen el seu origen en època romana o en època musulmana o medieval cristiana.

Si observem detingudament la zona del terme d'Artesa (costat dret de la imatge) hi podem veure la presa de la Cadireta, quasi en el límit dels termes d'Artesa i Puigverd, on s'originen la séquia de la Cadireta pel costat dret de la Femosa (número 45) i la séquia del Vinyar Nou pel costat esquerre (número 46). Així mateix, hi ha representat el camí d'Artesa a Puigverd i el camí de Puigverd a Lleida que discorre pel costat dret de la Femosa. També hi ha indicat el nucli urbà d'Artesa i, representada amb un cercle de color verd, al nord-est del poble, la Bassa Bona, que tal com vam dir no s'abastia de l'aigua de la Femosa, sinó d'aigües pluvials procedents del vessant nord de la Serra Blanca, des d'on s'aconduïen per una fassera que travessava la partida del Saladar fins a la bassa.

Ni en n aquest plànol, ni tampoc al que va elaborar Joan Soler Faneca per la Cartoixa d'Escala Dei, no hi ha indicat l'emplaçament del molí fariner d'Arte-

sa. I l'explicació és perquè quan es van confeccionar ambdós plànols (1767) encara no s'havia construït, ja que aquest molí va ser una concessió emfitèutica de la Intendència General de Catalunya, a Felip Bosch de cal Bosch i als seus successors signada el 21 d'agost de 1782, en què li concedia *“la facultat de construir un molino arinero en una pieza de tierra llamada la Trilla que se expresa en la citada es(critu) ra valiendo para su curso de las aguas de la riera llamada vulgarmente la Famosa y tambien de las represas y acequia...”* (sèquia del Vinyar Nou). Però no sols va concedir autorització per la construcció d'un molí fariner, sinó que també li va atorgar *“la facultad de construir en las inmediaciones del pueblo de Artesa un molino de aceite con dos prensas para moler sus aceitunas y las de los vecinos, pudiendo exigir los derechos regulares de molienda de uno y otro molino segun práctica y costumbre de los pueblos vecinos...”*. Aquest molí d'oli Felip Bosch el va fer construir en uns terrenys de l'actual carrer mestre Ginera. Per aquestes concessions Felip Bosch havia de pagar 15 sous anuals al tresorer general de la Reial Audiència de Catalunya. Una mòdica quantitat si tenim en compte els beneficis que li van reportar anualment ambdues instal·lacions a Felip Bosch.

ELS AUTORS DELS PLÀNOLS

El prior i frares de la Cartoixa d'Escala Dei van encarregar la confecció del plànol i possiblement del projecte de captació d'aigües de la Femosa i regadiu de les seves terres del terme de Castellsans, tal com vam dir, al mestre de cases, arquitecte i enginyer barceloní Joan Soler Faneca. Per la seva banda, els batlles i regidors dels ajuntaments de Juneda, Puigverd i Artesa van encarregar la confecció dels plànols de la vall de la Femosa, que van presentar juntament amb la documentació del plet a la Reial Audiència, a l'arquitecte i mestre de cases barceloní Joan Soler Faneca. Ambdós eren els professionals més reputats de la segona meitat del segle XVIII de Barcelona. Una prova que l'aprofitament de l'aigua del riu la Femosa era de vital importància al llarg de la història per l'agricultura i els habitants dels pobles de Juneda, Puigverd i Artesa.

A continuació fem un esbós biogràfic dels autors dels plànols que hem presentat a la revista La Femosa.

Joan Soler i Faneca

(Barcelona 1731 – Barcelona 1794).

Era fill d'un mestre de cases de Barcelona. Ben aviat va adquirir coneixements bàsics en dibuix, composició i destresa amb la plomada. Va estudiar humanitats i filosofia. Sempre va estar en contacte amb

Vista de les restes de la façana antiga del costat sud del molí de Felip Bosch

constructors i sobretot amb enginyers militars, especialment amb Joan Escofet, del qual fou deixeble i li va ensenyar matemàtiques aplicades, enginyeria civil, fortificació i estereotomia. El 1755 es va casar amb Francesca Ferrer.

El 1752 va ser investit mestre de la Confraria de Mestres de Cases i Molers de Barcelona. El 1760 va ser nomenat arquitecte de la ciutat de Barcelona i província i de la Intendència de Catalunya. Càrrec que el va facultar a projectar i dirigir un gran nombre d'obres al servei de l'estat, com la caserna de cavalleria de la plaça de l'Àngel, a Igualada, l'església de Roda de Ter, el moll del port de Barcelona i el pont de Tremp, la restauració de la torre de Sant Joan, a la Ciutadella de Barcelona. És autor del pont de fusta entre la Duana i el Palau Real, amb motiu de la visita de Carles IV i els reis d'Etrúria a Barcelona i en aquesta ciutat se li atribueix la casa dels March de Reus, a la Rambla de Santa Mònica, entre altres. Es va fer famós per la restauració de la Llotja de Mar de Barcelona, obra acabada pel seu fill. També va projectar importants obres d'enginyeria, que li van representar un gran reconeixement, com el del canal navegable de Reus a Salou, i el canal d'Urgell, per encàrrec de la Reial Junta de Comerç de Barcelona, fins a la seva mort, que va continuar el seu fill, Tomàs Soler Ferrer, un canal de regadiu i navegació que hauria de ser el motor del canvi econòmic a la comarca de l'Urgell. Però el projecte que no es va materialitzar.

Va ser un dels arquitectes més reconeguts de Barcelona de la segona meitat del segle XVIII La seva arquitectura és del més pur neoclassicisme francès junt amb la rigorositat classicista italiana.

Andreu Bosch i Riba

(Barcelona 1750 – Barcelona 1799)

Era fill del mestre de cases de Barcelona Andreu Bosch i Riera i de Rita Riba, filla també d'un mestre de cases. Entre els 13 i 16 anys va estudiar matemà-

tiques i llengües estrangeres al Col·legi de Nobles de Cordelles de Barcelona. Després, de jove, va practicar al costat del seu pare i el 1771 fou aprovat com a mestre de cases pel Gremi de Mestres de Cases i Molers de Barcelona i va començar a dirigir obres particulars i eclesiàstiques. Durant cinc anys també va participar en el mesuratge del camí que l'exèrcit construïa de Madrid a Barcelona.

El 1779 va viure una època a Madrid per conèixer personalment les obres que eren considerades modeliques pels que es volien dedicar a l'arquitectura. Durant aquesta estada a Madrid va redactar un projecte de temple romà i una memòria de mèrits que va presentar a la Real Academia de San Fernando per concursar al títol d'arquitecte acadèmic; fou aprovat i nomenat arquitecte i soci de mèrit de l'acadèmia. Sembla que també durant aquesta època va viatjar a Itàlia per conèixer l'arquitectura del país.

Un cop aconseguit el títol d'arquitecte es va establir a Barcelona, on va ser professor d'arquitectura de la Llotja i es va dedicar a divulgar l'arquitectura neoclàssica a Catalunya. Va treballar per als nobles barcelonins i per a enginyers militars i va ser examinador del gremi de mestres de cases. L'any 1791 va dibuixar els plànols d'un pont del riu Anoia a Martorell, i els de l'església de Sant Martí de Vila-

Estellador a l'inici de la Femosa

llonga que l'any següent la Real Acadèmia de San Fernando el va jutjar que eren defectuosos i els hi va fer modificar en diverses ocasions. Entre 1792 i 1793 va participar en unes obres de reforma de la Casa de Convalescència de l'Hospital General de Barcelona i en els plànols de l'església de Santa Maria de Barberà de la Conca i va treballar en les obres de reparació. Entre 1792 i 1796 va treballar en la reparació de diversos immobles de la seva esposa. El 1797 en els plànols de l'església de Sant Pere de les Preses.

Andreu Bosch va morir a principis del mes de setembre de 1799 i fou enterrat a l'església del Pi de Barcelona.

LES VÍCTIMES DE LA GUERRA CIVIL (1936-1939) A ARTESA DE LLEIDA

Josefina París Mor

Fotografies: Àngels Florensa

La quarta víctima mortal d'Artesa durant el període anarquista de 1936, després de la insurrecció militar, va ser el Germà Claretia Josep Ros Nadal destinat a la Casa Missió de Cervera que morí afusellat al cementiri d'aquesta ciutat a mans d'uns revolucionaris incontrolats.

EL GERMÀ CLARETIÀ JOSEP ROS NADAL

Josep Ros Nadal va néixer a Artesa de Lleida el dia 14 d'octubre de l'any 1876. Era fill del matrimoni format per Francisco Ros, natural d'Aspa i Francisca Nadal, natural d'Artesa, de cal Lleganya del carrer Nou.

Josep Ros va néixer amb una discapacitat a la vista, patia miopia. Els seus pares van morir quan ell encara era jove i molt aviat, va entrar de servent al col·legi dels Maristes de Lleida. L'any 1896-1897 quan tenia 20 anys el trobem de coadjutor a l'església de Santa Maria del Mar de Barcelona.

Dos anys després el 21 de setembre de 1898 entrà a la Congregació de Missioners de l'Immaculat Cor de Maria de la Casa Missió de Cervera on va fer un breu postulant per Germans coadjutors. Va ser un any de prova i després va iniciar el Noviciat. Va professar el dia 8 de desembre de l'any 1899, a l'edat de 23 anys.

Els Mestres Superiors de la Congregació descriuen a Josep Ros Nadal com una persona sana, d'alçada mitjana, molt prim de cara, bona presència, i de caràcter sensible i tímid. Se'l considerava un germà bo, dòcil, fidel i de bona conducta. Sabia llegir i escriure elementalment. També el descriuen com una persona molt aplicada i activa en el treball, feia de cuiner i de sastre dins de la Congregació, però sempre estava disposat a fer qualsevol treball que se li encomanés, el valoraven com algú molt útil a la Comunitat ¹.

L'any 1903 va ser destinat a Barbastro, que era el lloc on els Missioners Claretians feien l'últim curs de Teologia.

L'any 1904 va passar a Sabadell i el 17 d'octubre del mateix any, en una expedició amb els Pares Manuel Font i Font i Julian Lázaro Martínez, va arribar a les Missions de Guinea Equatorial (Àfrica). L'any 1905 el trobem a l'illa d'Annobón on continuava amb el seu ofici de cuiner dins la Missió.

L'any 1907 en sentir-se malalt per l'afecció que patia a la vista, acompanyada a més d'anèmia i altres problemes ocasionats pel clima tropical, els metges van recomanar el seu trasllat a la Península.

Arribat a Catalunya va rebre assistència mèdica per aconseguir aturar l'afecció a la vista, però tot va ser en va, la malaltia va continuar avançant fins deixar-lo totalment cec.

Des del mes de març de 1921 fins a finals de l'any 1927 retorna a Cervera, però al gener de 1928 i fins l'any 1931 figura a les llistes de la Comunitat de Gràcia-Barcelona. Finalment l'any 1932 es queda definitivament a la Residència de Cervera ja que el seu estat de salut és deficient, s'ha quedat cec i no pot treballar ².

En arribar la guerra civil de 1936, l'Ajuntament de Cervera i el primer Comitè Revolucionari de la ciutat van exigir desallotjar la Universitat i la comunitat religiosa dels claretians fou traslladada amb autocars a la frontera de França o al Seminari de Solsona... Altres, els més ancians i delicats de salut que necessitaven assistència sanitària, els van ingressar a l'Hospital de Cervera. Entre els onze germans claretians més vells i malalts, hi havia el Germà Josep Ros Nadal d'Artesa. (GARCIA 2000: 91)

La nit del 17 al 18 d'octubre del mateix 1936, tres desconeguts es van presentar a l'Hospital mostrant un paper del comitè de Barcelona en què es reclamava els Missioners allí instal·lats, per traslladar-los a un asil.

Al carrer els esperava un camió on els onze claretians foren obligats a pujar. El vehicle agafa el camí del cementiri que quedava molt prop de la zona on es trobaven. Una estona després, des de l'Hospital, es van sentir els trets de les descàrregues. (GARCIA 2000: 129-130)

Josep Ros Nadal, junt amb els altres Germans Claretians, van morir afusellats al cementiri de Cer-

vera aquella nit del 17 al 18 d'octubre de l'any 1936, a l'edat de 60 anys. Les seues despulles reposen al Panteó dels Claretians del mateix cementiri de Cervera.

Beatificació dels màrtirs Claretians assassinats durant la Guerra Civil (1936-1939)

Després de 81 anys d'espera i burocràcies, el 21 d'octubre de l'any 2017 va tenir lloc a la Basílica de la Sagrada Família de Barcelona, l'acte de beatificació de 109 màrtirs claretians assassinats durant la Guerra Civil Espanyola (1936-1939) que pertanyien a diferents comunitats claretianes del territori català i espanyol. En aquesta llarga llista de religiosos executats hi figura el nom del germà Josep Ros Nadal, fill d'Artesa de Lleida.

El Papa Francesc el 26 de desembre de 2016 havia aprovat el decret de beatificació en què considerava provat el martiri i la repressió ferotge que havien patit tots ells.

Cinc anys després d'aquesta beatificació, concretament el dia 29 de setembre de l'any 2021 va tenir lloc a l'església parroquial d'Artesa de Lleida, el seu poble natal, la benedicció d'un retrat del Beat Josep Ros Nadal.

A l'acte religiós hi van ser presents el Sr. Bisbe de la Diòcesis de Lleida, Mons. Salvador Giménez Valls, mossèn Lucas Evung, rector d'Artesa, el Pare Claretia Ramon Olomí Batlle, fill del poble i el Pare Josep, Claretia de Lleida, davant un important nombre de fidels. Després de la benedicció van col·locar el retrat del Beat Josep Ros Nadal a l'altar de les Ànimes de l'església d'Artesa per ser venerat i honorat com a Beat màrtir de l'Església Catòlica.

NOTES

¹ Cervera. PN 742. "Siervo de Dios Hermano José Ros Nadal Siervo". Pàg. 469

² Vicepostulació CMF. Sant Antoni Mª Claret. Núm. 73. Sabadell. D.L. 33.606/93

BIBLIOGRAFIA

GARCIA HERNANDEZ, Pedro. *Crónica Martirial 271 Misioneros Claretianos Mártires 1936-1939*. Madrid. Publicaciones Claretianas

Vicepostulació CMF. Sant Antoni Mª Claret. Número 73. Sabadell. D.L. 33.606/93

www.parroquiaclaret.com>node Màrtirs claretians

COL·LAPSE A LES PROTECTORES I CAAC'S DE LLEIDA I COMARQUES

Llaura Solà Miró

(Plataforma Animalista Terres de Lleida)

No, no és cap titular cridaner amb finalitats d'augmentar cap índex de res; és la trista realitat que viuen totes les protectores i CAAC'S de Lleida i comarques els darrers mesos. Els gossos i gosses no hi caben i no hi ha prou adopcions per fer-hi lloc.

Ja sabem, des de fa anys, que al CAAC Lleida hi ha problemes: no es recullen els animals que hi ha perduts o abandonats per la ciutat i el terme, tot incomplint la llei de protecció. El col·lapse en aquest espai va arribar molt aviat, fins al punt que van haver de portar 15 gossos GPP en una Residència canina (Green House) al preu de 10 euros diaris de manteniment, això equival a una despesa anual de prop de 50.000 euros, en canvi el CAAC Segrià d'Alcanó anava fent, gràcies als Grups Locals animalistes, és a dir al voluntariat animalista local, que Plataforma Animalista Terres de Lleida va anar creant en molts pobles del Segrià, els quals amb la col·laboració de l'Ajuntament que tenia un lector de xips i un espai municipal per acollir-los, impedia que anessin directament a Alcanó i si, a més, sortia un adoptant els el donaven xipat vacunat i esterilitzat (o això és el que haurien hagut de fer), ni més ni menys que el que ha fet la protectora d'Artesa de Lleida durant molts anys (a partir del 2005 en què es va crear dins de l'associació existent, Alternativa EAL). Però darrerament les coses han canviat i Alcanó o CAAC SEGRIÀ es troba exactament igual que el CAAC LLEIDA i les protectores de la comarca i adjacents (Protectora de Seròs, Amics dels animals, protectora de la Segarra, Tàrrrega, Solsona...) també; totes estan a rebentar de cànids. I quan hi ha un problema cal buscar les causes:

Causas externes:

1-La guerra d'Ucraïna ha produït un desplaçament d'animals provinents d'abandonaments a causa de la fugida de la guerra i del tancament de les protectores del país que s'han vist obligades a traslladar aquests animals a Europa (Alemanya, Suïssa, Àustria, França...), països que adoptaven molts animals de Catalunya i de l'estat espanyol. Per tant, aturada de la sortida i adopcions cap a Europa.

2-La pandèmia de la covid-19 va propiciar que moltes persones agafessin gossos i gosses, la

CAAC'S de Lleida. Foto: En Comú de Lleida

majoria provinents de cadellades per poder sortir al carrer amb l'excusa de «treure el gos». Un cop lluny l'amenaça dels confinaments ha estat un no parar d'entrar animals als centres d'acollida.

Causas internes:

1-Malgrat els esforços de les persones animalistes i alguna tímida campanya de l'administració en pro de l'adopció d'animals de companyia, no s'avança prou, encara hi ha focus de resistència greus en la tinença responsable d'animals.

Plataforma Animalista Terres de Lleida fa anys que està fent xerrades a les escoles de Lleida i el Segrià. Abans de començar sempre preguntem qui dels assistents tenen gats o gossos. Darrerament s'observa un descens important. Així doncs, com és que continuen entrant animals a les protectores i CAAC'S? Una altra pregunta és: d'on han sortit els animals que tenen a casa. La resposta sol ser: «la gossa/gata va parir...», «me'l van regalar», el parent, l'amic o el veí li ha cadellat la gossa o la gata i han repartit els cadells. Però cada vegada hi ha més famílies que els han adoptat en protectores. Òbviament la finalitat de la xerrada no és que agafin animals en adopció, que també, la finalitat primera va més aviat adreçada que NO tinguin animals si no tenen les condicions adequades: temps, paciència, economia... per tenir-los.

Així doncs, si hi ha més consciència, d'on surten tants animals? Surten de persones que deixen criar els seus animals sense cap rubor ni vergonya. Els llocs on es reproduïxen són tancats, masies, xalets...espais a l'aire lliure que no els ve

d'un animal i els deixen fer a cor què vols sense plantejar-se ni la llei ni les conseqüències econòmiques que aquest fet comporta per la societat. Us podríem donar noms i cognoms, espais concrets on s'han decomissat animals amuntegats. Potser recordareu, va sortir a la premsa, el cas d'un individu de Torres de Segre que en tenia 25 a la finca més dues finques d'Alcarràs on també n'hi havia. Es van haver de decomissar pel mal estat en què es trobaven les cries etc Podríem parlar d'espais semblants a Albatàrrac, Juncosa, Maials, La Granadella, a la partida de Vinatesa d'Artesa de Lleida...i molts més encara. Només us diré que pobles com Alcarràs porten, cada any, entre Alcanó i la Protectora de Seròs de 70 a 90 animals abandonats o perduts. No hi ha CAAC ni protectora que ho pugui acollir. Haurem d'ampliar Alcanó?, haurem de fer més protectores privades? Què diu la llei al respecte? «No es pot fer transacció (donació) d'un animal si no es preveu l'esterilització» (art. 11.3/2008), «Si vols fer criar el teu animal, ni que sigui puntualment, cal donar-se d'alta al registre de criadors» (art.53.1/2023), «els gats i gates s'han d'esterilitzar i xipar abans dels sis mesos»(art. 26.1.i/2023)

CAAC'S Segrià d'Alcanó. Foto: La Vanguardia

2-A part de l'augment d'entrades a Alcanó també hi ha la baixada d'activitat per part dels Grups Locals animalistes. No tots els Grups Locals animalistes han tingut la sort de tenir uns Ajuntaments que han sabut entendre, valorar i recolzar la feina feta com ha tingut el voluntariat d'Artesa. I com acaba el tema si la gent no se sent recolzada? Plega. Des del 2021, any en què va acabar la pandèmia, fins al 2023 l'entrada de gossos a Alcanó ha anat en augment; el 2023 en va entrar exactament 134, els mateixos que al 2018. Durant la pandèmia van anar baixant: 2019 (128), 2020 (123), 2021 (90), però el 2022 (120), 2023 (134), sabem que al 2024 estan a prop dels 160 i les protectores plenes. El Segrià, està perdent el valor de tenir gent local animalista que es preocupava dels animals. Traginaven més animals que el mateix CAAC Segrià d'Alcanó i això ara no hi és. Han passat de donar en adop-

ció 210 gossos el 2019 a 38 el 2023. Sort que les protectores potents com la Protectora de Seròs i Amics dels Animals que paren fort i n'acullen molts de tot arreu, de Lleida i dels pobles del Segrià (130 animals el 2023 que hauríem de sumar a les altres quantitats, 134+38=302, aquesta és la xifra d'animals que hagués entrat a Alcanó el 2023 si no hagués estat la labor de les protectores, sobretot la de Seròs, i la tímida acció dels Grups locals animalistes.

La conclusió és que el voluntariat es cansa i és que de fet no en té cap obligació, l'obligació és municipal (art.16/2008) . I tard o d'hora ho hauran d'assumir amb totes les conseqüències. Aquests han estat uns anys per anar-s'hi acostumant. Uns anys regalats al consistori per part del voluntariat.

Les sortides lògiques pròpies de societats desenvolupades són les que segueixen:

1-Complir i fer complir el que manen les lleis de protecció: catalana 2/2008 i estatal 7/2023. La nostra, pionera a l'estat, motiu d'orgull i de parafernàlia progressista. Paper moll.

2-qui són els tres elements corresponsables en el compliment de les lleis:
La ciutadania, l'administració i els cossos de seguretat.

Pel que fa a la ciutadania tenim mala peça al teler. Estem creant una societat consumidorista avesada a tenir, usar i llençar i és el que es fa amb els animals, extensible a la natura i a moltes relacions personals. És fa imprescindible una campanya informativa on es parli també de sancions.

Pel que fa a l'administració no coneix les lleis ni el que impliquen. Tampoc no l'interessa quedar malament amb els votants. Li està bé de fer veure que tot funciona. Contents i enganyats.

Pel que fa als cossos de seguretat tampoc no coneixen les lleis, es mouen per costums antics, pura inèrcia de l'anar fent, símptomes clars de la llei del mínim esforç; connivència amb alcaldies amb les mateixes qualitats.

I així ens va, finalment col·lapse i crits al cel.

Des de l'alcaldia de Lleida i des del Consell comarcal del Segrià, aconsellats uns, Lleida, per Tsunami Animalista Lleida, on hi ha més de 40 associacions animalistes, i el Segrià, aconsellat per Plataforma ATL portaran a terme, en breu, una campanya informativa i una campanya d'esterilització i xipatge de cà-

nids, situats en llocs vulnerables i a baix preu. Estarà adreçada, preferentment als animals que habiten: tancats, masies, xalets...A Lleida adreçada a determinats barris on hi ha amuntegaments de GPP (el 80% de gossos del CAAC Lleida son GPP) i partides de terme amb les característiques exposades. Esperem que pel bé de tothom doni resultat i dins d'uns anys puguem dir que hem sortit d'aquest malson.

Us fem un avançament del contingut d'alguns dels tríptics que es repartiran. Serveix també per confrontar les causes de l'abandonament ja que molta gent no ho pot complir. És a dir NO hauria de tenir animals. Que busquin algú que ho pugui fer millor, però abandonar MAI!

BASES DEL BENESTAR ANIMAL I LA TINENÇA RESPONSABLE:

- Integració al nucli familiar. (art.26.a/2023)

- Alimentació, higiene, educació i socialització, jocs...(art.4, 5/2008)
- Atenció sanitària regular: desparasitació, vacunes, revisions...(art.4, 5/2008)

- Identificació amb xip i cens. (art.15.1/2008), (art.14.3/2008)

- Esterilització. (art.11.3/2008), (art.53.1 /2023), (art.26.i/2023)

- Que no deambuli sol.(art.44.2.q/2008)

- **No tenir-lo lligat o en llocs no adequats** en moments intempestius: balcons, terrasses (art.28.1/2023)

- Que no molesti el veïnat amb udols, miols, excrements...(art.12.1/2008)

PETITES JOIES DEL PATRIMONI ETNOLÒGIC D'ARTESA

Cabana de volta de la Coma Madrona

LA RUTA YAMANOBE-NO-MICHI (2ª PART)

Joan Ramon París Oró

(A LA MEMÒRIA DE JESÚS QUINTERO)

Les seves formes són severes, règies, imponents. Els arquitectes que la van construir, van guarnir amb estilitzades línies rectilínies, l'egregi monument. Unes velles pedres de marbre ho recobreixen accentuant les formes adustes. En uns desgastats graons, la tomba de l'emperador treu el cap amb inusitada força.

Dinastia oblidada, com la d'altres mil·lenaris panteons que s'estenen més enllà dels turons. Si en el del llac, la sensació era de pau, el qual està enclavat en els turons produeix una estranya inquietud.

Mai no m'he sentit tan identificat amb un personatge com el de Genji, l'heroi de la magistral novel·la escrita per Sūkubū. El seu posat no deixava indiferent les hostesses de palau. L'admiració i els xiuxiuejos eren pràctica habitual davant la seva presència. Similar impressió tenia respecte les joves que es creuaven pel meu camí.

"La Resplendor" i "la Catàstrofe" reflecteixen les dues parts de la novel·la. De com la vida frívola, lluminosa, va deixant pas a la foscor i a les negres ombres. Resulta sorprenent que manqui de sentit el que anteriorment semblava primordial. En el transcórrer de la vida perds color per a obtenir un polsim de saviesa.

Mausoleu ocult després de les vetustes branques d'oliveres que nien els camps. De sobte, una forta glopada de vent assota les fulles amb sorprenent ímpetu i tot tremola. Camíno, miro enrere i ja no veig res. Gelós, s'ha tornat a amagar, tot conservant els seus estranys secrets.

Sense saber molt bé ni el com ni el perquè, la dona conta retalls de la seva vida:

- Abans, quan era bonica no suportava les lloances de molts homes que queien rendits als meus peus. Però ara, a la meua edat, ningú no em fa cap cas, semblo "invisible".
- Vestida amb una túnica de camp, amb acusat rictus d'amargor, les seves paraules surten a borbolls, com si fossin un torrent d'aigua. Amb la mirada perduda observa la solitària posada.
- Mentre ella serveix parsimoniosament el te de la tarda, esbosso un somriure, a penes algunes paraules de consol. Es calma, i la seva expressió torna a mostrar-se més ferma i serena. Ja no queda res del seu ofuscament.

Assegut arran de terra, en una tauleta baixa, s'apilen diversos objectes. Són molts gots de ceràmica antiga modelats en diferents tonalitats i formes. La dona ho prepara amb cura, en estranys utensilis, com si es tractés d'un ritual. Quan ho serveix, sembla donar-me el seu tresor més preuat.

Mentre ho assaïbo, contemplo l'ampli finestral que dona al jardí. Sembla que estic fora del món, que des de la distància veig tot un seguit d'esdeveniments. Sense involucrar-me, no deixo d'estar atent.

L'ocell daurat vola creuant majestuosament el pantà. Les canyes de bambú embelleixen els seus marges, mentre milers d'ocells es dispersen cap al cel. Una pintura que expressa la delicadesa, l'exquisidesa, el refinament d'aquella cultura.

Un jardí farcit d'alts arbres i belles cascades presideix el monestir de la llacuna. El lloc està curullat de pedres mil·lenàries d'antigues deïtats. El lent soroll de l'aigua es veu interromput pels salts acrobàtics de peixos de brillants colors. Al seu interior, sense decoració a penes, la llum inunda les estades. El color de les pintures adquireix major força i intensitat.

Imagino els lleus sons d'un koto molt llunyans i distants. Apareix a la meua ment, com si fos un somni, els actors del teatre kabuki, vestits amb els seus millors gales, exquisidament maquillats. Amb les seves danses i cants, intenten recrear la vida cortesana d'aquell mític passat. Així els contes, les velles històries cortesanes, expressen la llusor d'una època que ja no ha de tornar.

Als meus dinou anys vaig entrar de ple en la vida bohèmia. Vaig dirigir algunes obres de teatre i, ocasionalment, també vaig fer d'actor. El món de la faràndula i les belles actrius ocupaven gran part del meu temps. No podia evitar que els conflictes amorosos s'anessin agreujant fins a desembocar en un autèntic caos. Finalment vaig haver d'abandonar el que per a mi era un somni.

Soc un fracassat, ningú no es deslliura del fracàs. Mai no es compleixen les expectatives a què aspirem per a les nostres vides. La insatisfacció, la disconformitat, la frustració, es fan patents quan no podem culminar els nostres grans anhels. Només llavors ens queda, observar la vida com si estiguéssim a l'altre costat de la tanca.

A penes són quatre canyes apilades les unes al costat de les altres. La senzillesa presideix una torrassa elaborada amb materials tan bàsics. Pròxim a aquest, una era de gran dimensió presideix el lloc. Als costats s'amunteguen unes quantes eines per a treballar els camps.

Em sento afortunat per estar al Japó més profund, allunyat de qualsevol ruta turística. Sento una agradable sensació de calma, de pau amb mi mateix.

Desvariejo; en els meus somnis apareixen personatges de “teatre” lluint els seus luxosos ornaments. En el meu deliri dansen al meu voltant mostrant les seves fosques màscares, mera expressió d'antigues deïtats i ancestres.

De sobte, ve a la meva memòria els gairebé quaranta anys de treball en una oficina pública. El que abans semblava llarg i interminable, ara em sembla del tot fugaç. Que efímer és el transcórrer del temps!

Cau la tarda; unes denses nuvolades s'albiren al cel. A penes uns segons triguen a amagar-se per les veïnes muntanyes.

No deixo de donar voltes en cercles, per a arribar sempre al mateix punt de partida. Així una vegada i una altra, quatre, cinc, fins a set vegades camino perdut en la confusió més absoluta. Les mateixes imatges es repeteixen constantment: cases buides, el rierol, un petit pont per a creuar-lo, un immens bosc de canyes de bambú com volent protegir l'escena.

Igual que les rodes giratòries que vaig veure a l'Índia, transito pel lloc d'una forma mecànica, com si fos un autòmat. Aquelles rodes al·ludien a l'alliberament de les passions, però aquí no encerto a trobar la clau de sortida”.

La situació és complicada. Massa tard per a recular, queden poques hores de llum. A punt d'arribar al final del recorregut, la ruta em posa una dura prova. Sembla clar, que cal posseir unes certes qualitats per a realitzar-la.

Respiro, procuro calmar-me, tot buscant l'harmonia amb l'entorn. És aquest el precís instant en què una fugaç lluentor crida la meva atenció. Una vella rajola de tova, amagada darrera els matolls, mostra la continuïtat del corriol. Aquest, forma una corba tancada, com si volgués amagar-se dels ulls humans. Una mica més enllà, el camí s'obre esplèndid.

Malgrat l'interès que suscitava no podia entendre-les. Vaig freqüentar dones exòtiques; potser des d'“una altra perspectiva” aconseguiria una mica de llum en el que em semblava tan fosc. Segueixo sense comprendre-les, encara que quedi impregnat de les seves essències.

De sobte, sembla que milers d'aquelles llargues i esmolades canyes s'agiten i s'estremeixen per abruptes corrents d'aire. Sembla que inicien una estranya dansa que abasta tot el corriol fins a arribar més enllà de l'horitzó. Continuo la marxa sense titubejos, m'interno entre milers de bambús, em deixo guiar per les alenades d'aquell aire.

Apostat a la llacuna, el pescador espera pacientment, sense perdre de vista les reposades aigües. Uns pocs passos més enllà, s'alça majestuós, l'últim temple del camí medieval.

Un fragorós escataineig de gallines assalta les meves oïdes. Amb elegant actitud, estratègicament situades, obren uns enormes becs en senyal de benvinguda. Amb el propòsit de cridar la meva atenció; caminen al meu voltant en actitud solemne i esvelta. Tranquil impressionat per aquella raça autòctona de bells plomatges. El poder gaudir de la bellesa és el premi a un final de ruta.

Haig de reconèixer que, al llarg de la meva vida, vaig rebre molta ajuda d'elles. Honestament, crec que no van ser correspostes per igual.

Una vegada, algú va murmurar a la meva oïda: “Ets com un mascle alfa disfressat amb pell de xai”.

Que limitats que som! Quants errors vam cometre! Marcats sempre per les nostres imperfeccions. Molts són els que aparenten fortalesa amb l'afany d'ocultar les seves pròpies misèries. Són tan febles!

Enfront l'entrada, les flors dels cirerers envaeixen les estances d'una forma desordenada. És com si la bellesa pretengués entrar sobtadament en el més íntim de l'ésser. Radiants i efímeres com la vida mateixa.

Els meus passos ressonen per un llarg i interminable corredor d'aquell immens palau. Escolto les explicacions d'aquell home vestit impecablement amb una túnica blanca. Amb un somriure beatífic, enalteix la seva construcció, el seu disseny elaborat. Encara que de factura moderna evoca els temps passats. Aquells anys de magnificència de l'Imperi. Els joves acòlits descalços recorren el corredor amb gest d'urgència. Allunyats d'aquells luxosos objectes tan sols semblen estar pendents de la pràctica.

En la gran capella d'entrada assisteixo a la cerimònia d'iniciació dels novics amb túniques clares. Davant el summe sacerdot, romanen prostrats, amb el cap baix. Una veu greu, forta, compassada, que sembla arribar del més enllà, ressona en l'aire. És el senyal inequívoc de l'inici d'un ritual pesat, desmesurat.

Tot és una gran mentida. Estem enganyats i no ens n'adonem. La tele ens enganya, els periòdics també. Els governants ens menteixen una vegada i una altra sense ni tan sols pestanyejar. La banca i l'església són igual de participants d'aquesta entelèquia. Nosaltres ens autoenganyem perquè pensem que d'aquesta manera podrem subsistir. Tanquem els ulls, acceptem les mentides per a poder continuar. El difícil és escapar al control, intentar aclarir la veritat, poder expressar una opinió diferent del que és políticament correcte. Transitem per un món que és “un gran teatre carnavalesc” en què ningú és qui diu ser.

Les tènues llums de llums d'oli, la penetrant olor d'encens, llunyans ressons de veus, arriben pertot arreu. Tranquil embolicat per múltiples sensacions que semblen transportar-me a un altre lloc. Pertorbat, comprovo com “la volta a l'origen” apareix espontàniament, sense proposar-s'ho, en aquell poble perdut.

La zona comercial creua la població, amb les seves animades botigues, veritable amalgama de tipus, formes i colors. La llarga avinguda coberta és d'obligat pas per a anar a l'estació. En les prestatgeries una gran varietat d'objectes intenta captar la meva atenció. No obstant això, malgrat contemplar factures delicades, ja res és igual. De retorn del camí, aquells objectes em semblen molt llunyans i distants.

Ja no hi ha dretes ni esquerres. Tot és el mateix. Però interessa que continuem amb aquestes idees. Els que manen somriuen per mantenir-nos dividits.

La realitat és molt més cruel. D'una banda, estan els poderosos (més aviat pocs) i en l'altre estan els oprimits (la immensa majoria). Som esclaus i no en som conscients. Sovint ens entretenen amb artefactes de consum perquè estiguem contents de la nostra condició de serfs.

El poder a l'ombra governa el món. La gran banca, les grans companyies, els rics magnats imposen el seu criteri. Fins ens diuen el que hem de menjar. Van de bons, de filantrops, “com si volguessin ajudar-nos” “donar-nos la mà desinteressadament”. En el fons és una farsa ben elaborada a favor de foscos interessos.

Els nostres governants actuen com si fossin uns putxinel·lis. Tristos peons que obeeixen cegament al dictat de les seves ordres. Són els amos del món i també del nostre país. Tot esdevenir polític està estudiat, calculat i finançat per a provocar l'efecte desitjat. En aquest sentit, la política de la “por” no és gens casual.

A pesar que les meves forces flaquegen, el cant d'un grill emergeix del corredor fins arribar a estremir-me. La nit s'acosta, ja queda poc per arribar a l'estació. La sobtada emoció pel bellíssim so fa que sorgeixin noves energies soterrades.

De retorn a la ciutat, m'acomodo en un d'aquells rancis seients de fusta. El tren està pràcticament buit, sense tot just vida. Una dona d'usos pagesos, entona, en veu baixa, una vella cançó. La de davant, més distingida, està concentrada en la lectura d'un llibre d'impossible traducció.

Un constant sotragueig, l'invariable vaivé de la màquina, produeix un aflorar de records que ja creia oblidats. Si ara fos a la meva mà, canviària moltes coses del passat. Soc com aquest vell tren, que amb prou feines marxa grinyolant. Podria ser també, com un edifici de 68 anys, en el qual les esquerdes manifesten la feblesa, que afecta els seus fonaments. Les ferides, marques, senyals, cicatrius, són petjades inesborrables de la vida. No puc evitar que s'acumulin com si fossin poderoses muntanyes. Al mateix temps, són reflex del present, de la meva circumstància en “l'aquí i l'ara”.

D'improvís, un pàl·lid reflex de llum, sorgeix per la finestra, com si la travessés, per a impactar en el meu rostre. A penes dona temps per a contemplar un paisatge en el qual expiren les últimes llums del dia. Tan sols uns instants, confós, quan la nit imposa la seva fosca presència.

Aquest article està dedicat a l'Adolf. Estiguis on estiguis!

Glossari

Koto: És un instrument musical de corda polsada pertanyent a la família de la cítara (instrument de la mateixa família de la lira o arpa). Es deriva del Guzheng xinès que es va introduir al Japó durant el període de Nara (710-794).W

Kabuki: És un estil de teatre japonès tradicional caracteritzat pel seu exagerat, auster i estilitzat drama així com per l'ús de complexos maquillatges per part dels actors.

PELS FONDALS DEL CLOT DEL DIMONI

NOVEL·LA PER FASCICLES

Num 4

de Jordi Oró Puig

IV

UN AMIC DE DEBÒ HO ÉS PER A TOTA LA VIDA

Un dia el Roc i un altre mosso de cal Ballesté van anar al tros amb un carro d'escalada i un parell de mules. Havien de fer un viatge d'alfals al tros de les Clamors, que era de reg. Era primavera i ja s'estaven recollint les primeres segues d'aquest farratge. El tall d'alfals era ufanós. Aquella primavera havia plogut molt i a les sèquies de la Cadireta hi baixava molta aigua. Els camps feien goig amb tot de flors que esclataven de colors. Els camins, però, estaven malmesos per culpa de les pluges d'hivern i de primavera. Les trilles de les rodes dels carros eren profundes i tot estava ple de tolls i de fang.

Quan els dos mossos varen tenir el carro ben carregat van emprendre el viatge de retorn al poble. De seguida el Roc es va adonar que havien carregat en excés el carro. Hi havia massa alçada de feixos d'alfals i va tenir el pressentiment que hi hauria problemes. El Roc no va recordar el consell del seu pare quan li deia: "Val més viatgets que viatjots". Tot just travessar el pont del rierol de Vieixit, en un revolt molt tancat i ple de fang, el carro va fer un va-i-bé. Va bolcar. I tots els feixos d'alfals van caure a terra.

Començava a fer calor i tornar a carregar el carro era una mala feina, però ho havien de fer. No tenien altre remei. Amb l'ajuda d'altres pagesos que s'hi van ensopegar, varen poder alçar el carro i el van col·locar en un lloc més pla i segur, per poder-lo tornar a carregar sense perill.

Tot just els dos mossos van començar a carregar els primers feixos, va passar per allí un noi foraster amb un carro i una mula. Aquest noi feia molt poc que havia començat a treballar de mosso a Cal Brufau de Gombau del Pla. Va aturar el carro i la mula i després de dir un curt bon dia es va posar a ajudar els mossos. Mentre anaven carregant, el Roc es preguntava qui podia ser aquell bon samarità. Li va preguntar:

"El món agrari a les terres de parla catalana". Arxiu particular Ramon Batllés.

- Com et dius?

- *Vicent Eixea. Treballo a Cal Brufau*— va fer el foraster.

Sense parar de treballar el Roc li va preguntar de quin poble era.

- *Soc de Xàtiva, a la província de València. Vam venir amb els meus pares per treballar a les obres del Canal d'Urgell, però sembla que el projecte se n'ha anat en orris. I encara sort que hem trobat feina a cal Brufau.*

De famílies com les del Vicent n'havien arribat algunes a l'Urgell, atretes per les expectatives d'un sou segur en les obres del canal. Però aquell projecte impulsat per Jaume Cериola, José Salamanca i Gaspar de Remisa va ser un absolut fracàs, com tants altres n'hi havia hagut al llarg de la història, la concessió havia caducat aquell mateix 1850 i les obres no havien arribat ni a començar.

Mentre carregava feixos al carro, el Roc va pensar que a Espanya hi havia moltes famílies humils que es veien obligades a marxar de casa a buscar el pa. Sortosament la seva família, tot i que també era de condició humil, no s'havia vist obligada a deixar el poble.

Quan van tenir el carro carregat, el Roc va donar les gràcies al Vicent i el va convidar aquell mateix vespre a la taverna de cal Patau, on l'invitaria a un got de vi.

En arribar la nit es van trobar a la taverna i varen fer un parell de rondes. I d'aquesta manera es van començar a conèixer. El Roc es va adonar que amb el Vicent tenien moltes coses en comú. Eren de condició humil. Treballaven de mossos. Eren forts i de bona planta. Els agradava fer broma i passar-ho bé bevent algun gotet de vi. I tenien la mateixa edat.

Bullangues de Barcelona

Els mesos van anar passant. A poc a poc el Roc i el Vicent es coneixien més.

A les nits d'hivern es trobaven a la taverna del Patau per fer tertúlia amb altres nois del poble. Era un fet inqüestionable que els dos nois anaven llaurant una sòlida amistat que duraria tot el temps de la seva existència.

El Patau, el taverner, havia vingut a Gombau, ningú no sabia ni d'on, ni per què. Es rumorejava que havia fugit de l'encalç de la policia per la seva intervenció en la crema de convents durant les Bullangues barcelonines. El cert és que un bon dia va arribar al poble i va obrir una taverna. Era

un home cultivat i sensible i tenia una biblioteca amb més de cent llibres. Per amenitzar els vespres sovint llogava algun guitarrista o un rapsoda per recitar versos de gust romàntic. De vegades duia a la seva taverna alguns forasters, vinguts de Lleida, perquè dissertessin sobre política, art o literatura. Molts veïns anaven a escoltar-los i així el Patau s'assegurava un bon calaix amb les seves consumicions. Al dos nois el agradava molt escoltar aquella mena de conferències. I també que el Patau els deixés alguna novel·la dels romàntics francesos o, d'amagat, dels defensors del socialisme utòpic, que en aquells temps feien molt forat entre els treballadors de l'àrea industrial de Catalunya. El Patau els obria els ulls. Els explicava que després de la Guerra del Francès el rei Ferran VII havia anul·lat la Constitució de Cadis i que havia perdut la major part de les colònies del que havia estat l'imperi espanyol. Un imperi que s'havia imposat amb la creu i l'espasa per saquejar i arruïnar completament els pobles indígenes. Els parlava de Rafael del Riego, de com va fer jurar al rei la Carta Magna de Cadis i de com va ser penjat a la forca i després decapitat a la plaça de la Cebada, a Madrid. Tot va acabar com el Rosari de l'Aurora. El Rei Borbó es va aliar amb els generals ultramuntans i amb els cent mil

General Prim

fills de Sant Lluís van acabar amb aquells tres anys de liberalisme. També com amb la mort del rei Ferran, l'any 1833, va començar aquella terrible guerra dels Set Anys entre liberals i carlins. Una guerra a sang i foc, sense treva, amb episodis d'una crueltat extremada que va omplir d'odi i de morts tots els pobles del país. I com després de les noces de la reina Isabel II i el seu cosí Francesc d'Àsis de Borbó, encara hi va haver la segona Guerra Carlina, o dels Matiners, on carlins i republicans havien lluitat plegats contra el govern corrupte de la reina Isabel i els seus generals. I també els parlava del

seu tema favorit, les Bullangues, quan el poble de Barcelona va lluitar per defensar els seus drets. Llavors el Patau començava a cantar La Campana, l'himne dels revolucionaris republicans.

Ja la campana sona,
Lo canó ja retrona...
Anem, anem, republicans, anem!
A la victòria anem!
Ja és arribat lo dia
que'l poble tan volia;
fugiu, tirans, lo poble vol ser rei.
Ja la campana sona. .
La bandera adorada
que jau allí empolvada,
Correm, germans, a l'aire enarbolem!

-I com a premi, aquells mal parits de general Espartero i de general Prim, sí, el general Prim de Reus, tan lloat per molts catalans, van fer bombardejar Barcelona, per a vergonya eterna dels mateixos liberals- els deia molt sovint amb els ulls mig humits per la tristesa.

Aquelles xerrades i aquelles lectures obrien en els nois nous horitzons, noves perspectives que anaven molt més enllà del poble i de la feina de la terra. Feien germinar en el seu cor la consciència que la gent humil s'havia d'unir i havia de lluitar pels seus drets, si no ho tenien tot perdut. Hi havia tot un món més enllà del poble.

TROBADA DE LA QUINTA DEL 1949

Han hagut de passar 25 anys des de la primera trobada de la **Quinta del 1949**, però per fi el dia 3 d'agost hem pogut tenir la segona trobada, que ha estat per celebrar el 75è aniversari.

Ens vàrem trobar a les 8 de la tarda per visitar el Museu de Prehistòria del poble, visita que va ser molt interessant amb les explicacions tan formidables que ens va fer en Josep Gallart, al qual estem tots molt agraïts.

Després vàrem anar a sopar al restaurant d'Antoni Rubies, on vàrem gaudir d'un bon àpat. Va anar molt bé i amb ganes de repetir-ho ben aviat, tot esperant que no haguem de passar 25 anys més,

ja que una celebració de 100 anys potser és una miqueta exagerada.

Hem estat 11 de la *Quinta* de les 18 persones que podien assistir-hi, tant nascuts a Artesa de Lleida, com veïns i veïnes que fa ja molt temps que estimen i ens sentim artesencs i artesenques. Els set companys i companyes que van faltar o no em pogut contactar amb ells o no han pogut assistir per diferents motius.

Només queda tenir un record pels que varen poder assistir a la trobada del 25è aniversari i que, malauradament, ens han deixat. Esteu en el nostre pensament!

EL FUTBOL AL NOSTRE POBLE: EL PAS DEL C. F. ARTESA AL C. E. ARTESA

Eudald Pijuan Mor

FINAL DE LA TEMPORADA 2023/24: SALVACIÓ DE LA CATEGORIA I VENDA DE LA PLAÇA

La temporada 2023/24 quedarà en el record de tots els socis i aficionats del C. F. Artesa durant un temps llarg, tant pels fets positius com pels que no ho han estat tant.

D'una banda, pel que fa a les coses positives, s'ha de destacar per sobre de qualsevol qüestió la celebració del Centenari del club (fundat l'any 1923). A més, s'ha de remarcar que aquesta efemèride coincidia amb la primera temporada que un equip de futbol d'Artesa de Lleida jugava a Primera Catalana.

També, seguint en l'àmbit estrictament esportiu, el C. F. Artesa aconseguia a l'última jornada de competició una altra fita històrica pel club: mantenir la categoria de Primera Catalana.

D'altra banda, com a aspecte menys positiu, i un cop finalitzada la temporada esportivament parlant, el C. F. Artesa s'ha vist abocat a haver d'iniciar la temporada 2024/25 des de la categoria més baixa del futbol territorial català, la Quarta Catalana.

Es podria dir que ha estat la típica situació de "descens als despatxos", però és necessari una mica de context.

Just en acabar la temporada, la junta del C. F. Artesa va informar socis i sòcies de la situació del club en un parell de reunions extraordinàries. Exposats els fets en detall per part de la junta, aquests es poden resumir que una sèrie de circumstàncies i la manca de suports necessaris, sobretot d'àmbit econòmic, feien impossible tirar el projecte de Primera Catalana endavant i que el club tingués viabilitat a curt termini.

Vista aquesta situació, el club va buscar una solució per a poder eixugar els pagaments que havia d'efectuar abans d'acabar la temporada i, d'aquesta manera, sanear la situació econòmica per no tenir problemes majors a curt termini.

Finalment, la solució a la qual es va arribar va ser un "win-win" per a totes les parts implicades: el C. F. Artesa executava la venda de la seva plaça de Primera Catalana al F. C. Andorra, la qual

seria ocupada pel nou filial de l'equip andorrà, el Gimnàstic de Manresa (un club amb un potent futbol base, però sense equip amateur).

Amb aquest moviment, la junta anterior aconseguia sanear la situació econòmica i donava l'oportunitat a un nou grup de gent per a continuar fent futbol al poble. Ara bé, tots aquests moviments van produir-se preveient que aquest grup de gent aparegués, com així va ser.

NOVA ERA: INICI DES DE LA QUARTA CATALANA

Enmig de tot aquest enrenou, un grup de gent encapçalat per la figura del nou president Roger Masot ha emergit com a fundadors d'un nou club. Aquest nou equip de futbol del nostre poble mantindrà l'essència de l'anterior: mateixa història, mateixos colors i mateix escut.

El petit canvi que s'ha produït és, bàsicament, per un tema de caràcter estrictament burocràtic: el canvi de nom oficial. Per a poder inscriure's, el nou equip ha de refundar-se amb un nou nom.

Així doncs, es canviarà l'històric nom de Club de Futbol Artesa de Lleida (C. F. Artesa) per la nova nomenclatura de Club Esportiu Artesa de Lleida (C. E. Artesa).

Com s'ha mencionat de forma indirecta, la conseqüència principal d'haver de crear un nou club és començar des de la categoria més baixa del futbol català, és a dir, la Quarta Catalana.

Aquest no és un fet fàcil per a cap club i, encara menys, per un poble que s'havia acostumat a jugar en categories superiors les darreres temporades.

Malgrat això, la nova junta es mostra amb ganes d'engegar aquesta nova etapa, l'engranatge en l'àmbit esportiu ha començat a funcionar amb força i l'equip, de cara la temporada 2024/25, segur que serà ambiciós amb tots els objectius que es marqui el club.

En definitiva, esperem gaudir un any més amb l'equip de futbol del nostre poble.

Som-hi Artesa!

HO HEM LLEGIT A...

Diari Segre, diumenge 23-06-2024

FUTBOL TERRITORIAL

L'Artesa de Lleida cedeix la seua plaça a Primera al Gimnàstic de Manresa

REDACCIÓ

LLEIDA | L'Artesa de Lleida ha arribat a un acord amb el Gimnàstic de Manresa per cedir-li la plaça que li corresponia a Primera Catalana, categoria a què el club lleidatà va ascendir al final de la temporada 2022-23 i en què en aquesta passada es va mantenir al finalitzar a la Lliga al lloc 11, amb 38 punts. Així ho van confirmar ahir fonts del club, que van prendre aquesta decisió en una assemblea que

van mantenir divendres a la nit. El deute econòmic acumulat per l'entitat durant la passada temporada ha estat el motiu que els ha portat a prendre aquesta decisió.

L'actual junta directiva també ha pres la decisió d'abandonar el càrrec, segons van confirmar fonts d'aquesta.

L'Artesa de Lleida havia mantingut converses amb diversos clubs, entre els quals el Lleida CF, oferint-los la plaça a Prime-

ra Catalana. El Lleida va descartar aquesta possibilitat, com també ho van fer la UE Tàrraga, arribant finalment a un acord amb el Gimnàstic de Manresa, club que té un conveni de filiació amb l'Andorra de Gerard Piqué.

En el cas que l'Artesa de Lleida vulgui continuar en competició la pròxima temporada, amb una nova junta directiva al capdavant, haurà de ser a Quarta Catalana.

Plantilla de l'Artesa de Lleida després de l'últim partit de Lliga.

ENTRETENIMENTS

SOPA DE LLETRES

Miquel À. Navarro

Busqueu 13 mesures de longitud catalanes, algunes en desús.

M	O	T	R	A	U	Q	U	A	X
R	A	G	O	F	Ç	T	N	P	I
P	O	L	Z	A	D	A	I	E	R
A	H	I	N	I	C	P	R	U	C
M	E	X	P	A	O	I	P	B	A
I	O	M	X	R	P	A	Z	U	N
O	Y	R	I	G	E	X	G	R	A
R	E	P	L	L	B	E	I	O	R
P	A	S	S	A	L	P	O	H	I
E	D	O	N	L	B	A	R	A	V

SUDOKU

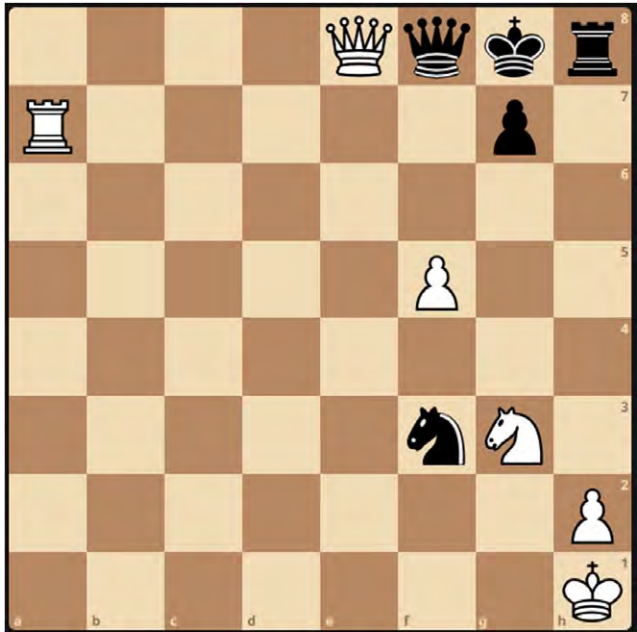
Lluís Gil

		9	3	6	7		2		
		4	7						
5									3
6	2	8	5		4	3	1		
	3			2		4	6		
9	7			3		8		6	
			7	4					
3	6					5		2	

PROBLEMA D'ESCACS

Abert Batiste

Tot i que les negres sembla que tenen el rei ben protegit, les blanques resolen rapidament la partida. Juguen blanques i guanyen la partida en dos moviments.

ENIGMA

Ens sabríeu dir el nom d'aquest estri i per a què s'usava?

Solució de l'enigma del número anterior:
Una torradora de grans de cafè.

MOTS ENCREUATS

Miquel A. Navarro

Solucions a la pàgina 39

HORIZONTALS

- Populars, referents al poble. Consonant.
- Donarien culte. Or alat.
- Pròpia d'un nen o nin. Al revés, llims, fangs.
- Cert sentit. Empaiti, encalci.
- Indoeuropeu. Tractaràs sobre una cosa, cap per avall.
- Rotacions, girades. Autor teatral francès.
- Radi. Al revés, actuï, obri. La primera. Metall valuós.
- Vocal feble. Al revés, punts guanyats a porta. Consonants consecutives. Tona.
- Alcaloide de l'herba queixalera.
- Poemes medievals. Camins, trajectes.
- Xopar, banyar. Curs Social.
- Noms de consonant. Estat d'Oceania.

VERTICALS

- Dit d'un àpat grandíssim.
- Tindria odi. Llissa (cert peix).
- Poncemer. Al revés, companys de les pales.
- Sal de l'àcid úric. Facis una arèola, cap per avall.
- Al revés, sedeny, llinya. Capisseu, percebeu.
- Fúria, ràbia. Oculito, tapo. Grup Social.
- Afirmació. Defora cap per avall. Lupa, objectiu.
- Aiguardent de la iuca. Rosegar, desgastar.
- Emocionarà, excitarà.
- Consonat. Escoltaré. Fart, saciat. Cinquanta.
- Faig un canvi. Toix, ignorant.
- Cicuta, herba metzinera.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												

De Lleida a Cambodja

Sergi Puertas fitxa com a preparador físic del PKR Svay Rieng FC, campió de la Lliga i la Copa || L'entrenador és el també lleidatà Pep Muñoz

XAVI CASALS
LLEIDA | El lleidatà Sergi Puertas Gallart (Artesa de Lleida, 12-7-1993) serà la pròxima temporada el preparador físic del PKR Svay Rieng FC, equip de la Primera divisió de Cambodja, que el seu entrenador, l'egarenc establert a Lleida Pep Muñoz, ha fet aquesta passada campanya campió de la Lliga i de la Copa cambodjana. Puertas ha estat treballant aquestes cinc últimes temporades en el futbol base de l'Espanyol, club al qual va arribar amb 26 anys. En aquest passat exercici va estar a l'equip Juvenil, que va guanyar la Copa Catalunya.
"Espero continuar creixent

"CONTINUAR CREIXENT"
El tècnic d'Artesa de Lleida espera "continuar creixent com a professional i com a persona"

Sergi Puertas ha estat aquestes últimes temporades preparador físic del planter de l'Espanyol.

com a professional i com a persona. Conèixer noves cultures i nous contextos afavoreix ser millor en el futur", explica a SEGRE aquest jove tècnic, llicenciat en INEFC i amb un Màster en Alt Rendiment Esportiu a l'Escola Universitària del Reial Madrid. Afegeix que, "a més, el fet de poder compartir el dia a dia amb Pep Muñoz i amb grans professionals del futbol és una

gran motivació per intentar donar la meua millor versió". Abans de fitxar per l'Espanyol va fer els seus primers passos professionals al Lleida Esportiu. Puertas afegeix que "no negaré que el canvi cultural i la distància em fan molt respecte. Personalment, implica deixar lluny les persones que estimo i traslladar tots els meus hàbits de Catalunya a Cambodja. A nivell

professional, en l'Espanyol estava molt bé, però he considerat que havia arribat el moment de fer un canvi", valora. Afronta el repte amb il·lusió. "Estic molt feliç, amb moltes ganes de començar aquesta nova etapa i fer aquest salt professional. És un honor i em sento molt afortunat per l'oportunitat que em brinda el futbol, i més amb Pep Muñoz, que m'ha aju-

dat molt per fer aquest salt", afegeix. Pel que fa al que pot aportar a un equip campió, Puertas explica que "considero que la paraula que més em defineix és passió, juntament amb treball, ambició i il·lusió". "També arribo amb una bona experiència després d'haver estat en una estructura professional com la de l'Espanyol", destaca.

EL DETALL

El PKR Svay Rieng FC cambodjà celebra el triomf.

El Svay Rieng de Puertas i Muñoz guanya la Supercopa a Cambodja

■ El PKR Svay Rieng FC que entrena Pep Muñoz, amb el també lleidatà Sergi Puertas com a preparador físic, s'ha proclamat campió de la Supercopa de Cambodja a l'imposar-se per 2-1 al Phnom Penh Crown. De la mà de Pep Muñoz, tècnic egarenc establert des de fa molts anys a Lleida, el Svay Rieng es va proclamar la temporada passada campió de la Lliga i de la Copa. Aquest estiu s'ha incorporat a l'estaff tècnic

com a preparador físic Sergi Puertas. El tècnic d'Artesa de Lleida ha treballat les cinc últimes temporades a l'RCDE Espanyol. Pep Muñoz, que compleix la seua segona temporada en aquest club cambodjà, es va iniciar com a preparador físic al Lleida el 2004, va passar a entrenar el Juvenil el 2008 i el 2011 es va incorporar al Juvenil del Barcelona. Entre els anys 2015 i 2023 va entrenar diversos clubs xinesos.

TELÈFONS I HORARIS D'INTERÈS

Ajuntament	973 16 71 62	Clínica Ica Natura (Pardinyes)	973 22 82 22
Assistent social dimecres alterns	973 16 71 62	Clínica Riu Ebre (Cap Pont)	973 21 65 49
Correus 9h a 10h de dilluns a divendres		Consultori mèdic local.....	973 16 72 91
Farmàcia	973 16 72 04	Metge urgències Dies feiners 15h a 8h i els festius tot el dia	973 14 20 29 / 973 14 20 33
Veterinari de la Protectora Local:		Museu	973 16 71 62 (Ajuntament, hores convingudes)
Emma Solé	618 90 95 12		

SOLUCIONS ALS ENTRETENIMENTS

ESCACS

Solució:
1. Tg7+; Rxg7
1. Dg6++

SUDOKU

1	9	3	6	7	8	2	5	4
2	4	7	9	5	3	6	8	1
5	8	6	4	1	2	7	9	3
4	1	5	3	6	7	9	2	8
6	2	8	5	9	4	3	1	7
7	3	9	8	2	1	4	6	5
9	7	1	2	3	5	8	4	6
8	5	2	7	4	6	1	3	9
3	6	4	1	8	9	5	7	2

MOTS ENCREUATS

HORITZONTALS
1. POPULISMES. J. 2. ADORARIEN AU. 3. NINADA. LLOTS. 4. TACTE. ACUITI. 5. ARI. VERSARAS. 6. GIRS. MOLIERE. 7. RA. FACI. A. OR. 8. U. GOLS. RST. T. 9. ESCOPOLAMINA. 10. LAIES. ETAPES. 11. IMPREGNAR. CS. 12. CA. AUSTRÀLIA.

VERTICALS
1. PANTAGRUÈLIC. 2. ODIARIA. SAMA. 3. PONCIR. PICS. 4. URAT. AREOLIS. 5. SEDAL. COPSEU. 6. IRA. AMAGO. GS. 7. SI. FORA. LENT. 8. MESCAL. RATAR. 9. ENTUSIASMARÀ. 10. S. OIRÉ. TIP. L. 11. ALTERO. NECI. 12. JULIVERTASSA.

SOPA DE LLETRES

PERXACANA. LLEGUA. POLZADA. MILLA. BRAÇA. CANA. VARA. ALNA. PAM. PEU. TÀPIA. PASSA. QUARTÓ.

IMATGE D'AHIR

Vista del Freginal als anys 90 del segle XX

Mulla't per l'esclerosi

Assemblea del C. F. Artesa de Lleida

Pedregada del 14 d'agost

Sala de jocs de Cal Miró

IMATGES D'ACTUALITAT

Sopar de les Cases Noves

Incivisme

ACTES DE FESTA MAJOR

Espectacle itinerant infantil

Primera Artesa Xapo-Race